

Woodcraft

1/2010

časopis Ligy lesní moudrosti

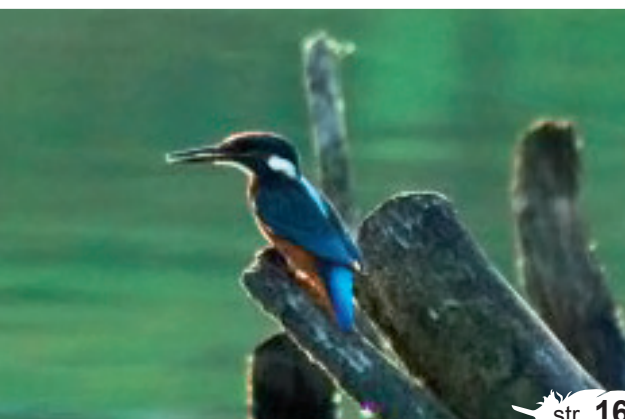
jaro

str. 2

str. 7

str. 16

str. 36

STALO SE STR. 2

Co se událo v LLM.

KOREJSKÉ ŠOKY – díl 2. STR. 7

Jan Klement – Čiko

O TISOVÉM PRALESE STR. 11

Tomáš Jurkovič – Jerry

UMĚNÍ CHŮZE STR. 13

Tomáš Macek – Netopýr

TAM, KDE HNÍZDÍ RYBAŘÍCI STR. 16

Tomáš Brinke – Baskoš

MARIE DORIAN STR. 18

Honza Křístek – Apač

WAŘÍME NA WANDRU STR. 21

Kateřina Benešová – Wičanhpi

KOSMATICE STR. 25

Václav Svoboda – Kotlík

KÁNONY STR. 26

LOGAN STR. 27

Kateřina Benešová – Wičanhpi

Jan Bejček – Divous

WOODCRAFT IS LIFECRAFT STR. 30

Martin Kupka – Logan

ZE STARÝCH BIZONÍCH VĚTRŮ STR. 33

Jiří Novák – Hukwim

František Kožíšek – Biminiji

MAŇÁSCI K POMAZLENÍ STR. 36

I KE HRANÍ

Kačka Divousova

HRA Z KMENE ŤAPÁČ STR. 37

Jakub Loula – Tříška

SOUTĚŽ PRO DĚTI STR. 38

Petra Šulcová – Hawiapa

KOMIKS – IKTÓMI STR. 39

Jan Merhaut – Mokrouš

Redakční rada

Šéfredaktorka

Kateřina Benešová – Wičanhpi

Obrazový redaktor

Tomáš Koubek – Okeya

Grafická úprava a DTP

Martin Svoboda

Jan Bejček – Divous

Rubriku Stalo se má na starosti

Iva Hönigová – Awačin

Korektor

Vlastík Růžička

Autoři jsou vždy uvedeni kurzívou pod svým článkem.

Adresa redakce

Liga lesní moudrosti –
časopis Woodcraft,
Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

casopis@woodcraft.cz
http://www.woodcraft.cz

Knihářské zpracování a tisk

RETISK – Praha

Distribuce

Balmax, s.r.o.

Přetiskování obsahu povoleno pouze s písemným souhlasem redakce nebo autora a s udáním pramene. Příspěvky redakce vrací jen na vyžádání autora.

Názory autorů článků nemusí souhlasit s názory redakce.

Cena výtisku 30 Kč plus poštovné.

Informace o předplatném na ustredi@woodcraft.cz.

Cena pro členy LLM v příspěvcích.

Ročník 21, číslo 1.

Navazuje na časopis *Bizoni vítř*.
Náklad 700 ks

ISSN 1210-5252.

MK ČR E 5455

1. strana obálky

Foto: Kamila Lunerová.

4. strana obálky

Kreslí: Pavel Čech

Rok 2010... Liga lesní moudrosti uzavírá dvacetiletí od svého obnovení. Zamýšlíme se nad tím, jaký to vše mělo a má smysl, jaká Liga byla, jaká je, jaká by mohla být a jaká bude.

Když člověk nese na zádech dva křížky, vstupuje do dospělosti. Přebírá odpovědnost za všechno své konání, rozhoduje se s vědomím, že některé činy jsou nevratné. Už ví, že k některým cílům je třeba kráčet trpělivě a pomalu, s odvahou a rozvahou. A pochybuje, přemýšlí a zvažuje.

Nás woodcraftery dvacetileté narozeniny usazují okolo ohňů a nutí nás klást si otázky a bilancovat. Rozjímáme nad tím, jak woodcraft ovlivnil a ovlivňuje náš život a jak jej ukázat těm, které by mohl oslovit. Vracíme se ke kořenům původních myšlenek a hledáme jejich vztah k dnešním dnům.

I proto je toto číslo hodně přemýšlivé. Vrací se ke kořenům znovuzakládání Ligy. A také k nejpřirozenějším kořenům putování lidských myšlenek – k putování člověčímu, lesně moudrému toulání, obyčejnému vandrování krajem, kdy myšlenky každým krokem získávají volnost a jas.

Ať naše myšlenky i duše v tělech putují radostně dál a dál volně, k zářícím mořím za horami!

Wičanhpi

Kateřina Benešová – Wičanhpi

Z redakce zdraví Okeya, Wičanhpi, Divous, Martin a Hawiapa.

Omlouváme se a opravujeme informaci z čísla 4/2009.

Autorem fotografie na obálce je Tomáš Koubek – Okeya, stejně jako fotografie vlka u článku Jak zimují žížaly. Fotografie medvěda a žížaly u téhož článku fotil Ondřej Zicha (ze serveru biolib.cz).

Kmen Ťapáč oznamuje, že dne 22. 3. 2010 nás po dlouholeté nemoci opustila Radka Svobodová – Cvrček. Možná si ji pamatujete jako usměvavé děvče z některých ligových akcí. I přes svou těžkou nemoc neztratila nic ze svého optimismu a životního elánu. V našich srdcích zůstane navždy a věříme, že i Vy s námi tiše uctíte její památku.

Zimní táboření na Vápně

Sníh, mráz a vítr nás přivítaly pár dní před Silvestrem na pláních nad údolím Zábřdky. A že civilizační hodnoty mění s prvními kroky na táboření svůj význam, zajásali jsme, že není bahno a jaký že bílá peřina dodává okolní krajině snivě zimní nádech. Počasí nám nakonec dalo zakusit i déšť, ale vytrvali jsme a řezání dřeva a ohně v týpí prohrály naše kosti a zjasnily mysl. Užívali jsme si posedávání v týpí, vánočního cukroví, teplých čajů a všeho, co k zimnímu táboření patří, ze všech sil a plnými doušky, a jen když kouř převážil nad plameny, doušky menšími. Dnové lině plynuly.

Poslední den v roce jsme se vystřídali v chýšce – místě přemítání, kam jsme po jednom odcházeli rozvažovat nad rokem minulým i příštím. S prvními chvílemi nového roku se nám zazdalo, že našemu příští svítí šťastné hvězdy – z lesa vyběhli staříci, hrozně křičeli a mávali pochodněmi, ale do každého týpí přinesli novou naději – nový oheň. Stejně jako loni i tentokrát byli ověšení stužkami a kdo měl odvahu, mohl nějakou staříkovi uzmut – jeho přání se má letos vyplnit.

Poslední den jsme odešli lesem jako dávní bojovníci, sníh se tiše snášel, a na tábořišti zůstalo jen pět kruhů po zbořených týpí jako vzkaz, že jsme tu byli.

Iva Hönígová – Awačín
Drum bun

Iwétempu Florbal Cup 2010

Zajistit pro ligový ples šikovné mladé tanečnický z řad woodcrafterů? Žádný problém – nabídněte v doprovodném podprogramu lákavé sportovní klání! Tak se zrodil i Iwétempu Florbal Cup! To proto v sobotu 6. února v časném mrazivém odpoledni na dvoře před tělocvičnou základní školy v Bílovicích nad Svitavou podupávala skupina florbalových nadšenců z celé LLM. Čekání, než hlavní pořadatelka veškerého zdejšího dění, Kamila, nažene místního školníka, využily týmy k ujasnění sestav. O dvojičku Toby a Floppy, kteří přijeli jako volní hráč a hráčka, se přetahovali domácí Jezerní Lidé s Kynkažu z Wallowy. Nakonec rozhodly Čikovy sliby a naděje, že by domácí snížili věkov

průměr blížící se číslu 40, definitivně padla.

Konečně klíče a hurá do šaten. Rychle sepsat, které týmy tu nastoupí, v jakém pořadí se bude hrát, upravit tělocvičnu a hlavně začít, čas už utíká a čeká nás deset hodně napínavých střetnutí!

První svedlo dohromady velmi silnou sestavu Jestřábů a shinyové specialisty z Osmaka Opo. Jestřábi jim hned bravurně připomněli vánoční nadílku v podobě osmi nekompromisních zásahů!

Následoval zápas rivalů z Wallowy! Stopařské naděje ochladly po lekci z taktiky a účelnosti. Bárt chladnokrevně sázel přímočaré nahrávky do sítě a tři zavlňení i zde určily jasného vítěze.

Na opojné vlně se Kynkažu pustili i do Osmakáčů. Když už Toby zavěsil na 2:0, vypadalo to, že Osmaka sklopí hlavu podruhé. To se ale rozhodně nelíbilo

Filipovi a ten také dorovnal na konečných 2:2.

I domácí vstoupili do turnaje remízou a to 1:1 s bratrskými Stopaři. V zápase se jim navíc zranil Dan a tak přišli o výhodu muže na střídání a to vám bylo proti běžajícím mladíkům nesku-tečně kruté.

Vítěznou náladu Kynkažu poté utnuli nezadržitelní Jestřábi. Třikrát prostřelili obětavého Čika a jeho tým jim už nedokázal ani odpovědět. Výhra určila, kdo je tu černým koněm veškerého dění.

Hned nato přišla střelnice. Sedm zásahů pořadajícího týmu stačilo proti dalším dvěma odpovědím statečného Filipa a jeho souvěrců včetně dvou nelítostných bojovnic v obraně. Pohár hořkosti hned dolili tomuto houževnatému týmu dvoubran-kovým přidělem v následném střetu i Stopaři.

Nečekanou důležitost nabídl generační soubor pořadajících domácích s Jestřáby. A když Tom zasunul či spíše promodlil míček pod padajícím brankářem „černého koně“, začal zápas zajímat i čekající týmy. „Ty brdo, oni je snad ještě porazí!“ zašumělo nejen mezi příznivci. Naděje na překvapení však padla v druhé půli. Tři dalekonosné zásahy pod víko znamenaly zvrát v zápase a klid pro Jestřáby. Na Stopaře jim poté stačí remízka, ale na to nehrají. 2:1 určuje, kdo je tu dnes skutečně neporaženým vladařem.

O další místa na bedně se ještě poprali již téměř zničení Jezerníci v dalším bratraníčicím klání s Kynkažou. I přes Čikův mimořádný výkon a výhrady mladíků vůči rozhodčímu dokázali strhnout vítězství na svoji stranu nejtěsnějším poměrem 2:1! A hráči obou týmů Wallowy tím okamžikem opět zůstali „hluboko“ za svými učiteli.

Králem střelců se ve večerním plesovém rozstřelu stal Ma-

Foto: Kamila Lunerová

těj z Jestřábů před Jeffem z domácích JL, kdy oba na hřišti dosáhli sedmi branek. Jeffovi patří díky i jako hlavnímu rozhodčímu za dobré rozhodování, stejně tak jeho zástupcům při soubojích domácího týmu.

Veškeré vítězné poháry si poprvé odvezli mladí Jestřábi. Ale už příště mohou být i vaše!

A jak podotýká nejtěžší hrdina turnaje, „kulový blesk“ z Osmaka Opo: „Není důležité zvítězit, ale udělat si alespoň radost!“ (no možná, že říkal „žízeň“). Tak příště přijedte!!

Vladimír Levínský – Wikki
Jezerní lidé

Ples Ligy

V sobotu 6. února se na nádraží a hlavní bílovické třídě objevily nenápadné směrovky pro příjezd sportovce a tanečníky. To aby školní tělocvična, kde proběhl Iwetempu Florbal Cup, a večer i sál obecní hospody nezelely prázdnotou. Od sedmé hodiny večerní zval dámy a pány k tanci skoro nepřetržitý proud hudby línoucí se z nástrojů hudební skupiny Baobab.

Náčelnice pořadajícího kme-ne Jezerní lidé, Kamila Lunerová, se ujala jak zahajovacího slova a podávání občasných

organizačních informací, tak prvního tance, kdy k čardáši vyzvala Perníka z Břeclavi. Dlouhé taneční šňůry, kdy každá byla věnována jednomu tanci, na sebe navazovaly jen s krátkými přestávkami. Před desátou si hudebníci vzali přestávku delší, slova se ujal taneční mistr Aki a se svojí ženou Mirkou dobrou půlhodinku učili mambo.

Stůl v jednom z koutů sálu zaplněný bohatou tombolou zlákal skoro všechny tanečnice a tanečníky k nákupu několika set lístků. Jen namátkou mezi cenami zmíní dory, medy, klobásky, ale také originální obrázky od Pavla

Čecha a hlavní cena věnovaná CK Iwetempu Air – vyhlídkový let historickým aeroplánem nad Alpami. S blížící se půlnocí skončil tanec a všichni s rozloženými lístky na stolech netrpělivě sledovali napínavé losování, kterého se ujali Wikki s Aničkou a Kamila. Proud přinášených cen byl nekonečný, od mnoha stolů se ozývaly výkřiky radosti nad skvělou výhrou, někdy ovšem i povzdech „zas to samé...“. Však se taky na závěr rozběhl čilý výměnný obchod, aby si každý pochutnal na tom, nač měl nejvíc chuť.

Na vyhlídkový let nad Alpami se vybaven padákem, šálou,

brýlemi a kuklou vydal Aki. Let byl dlouhý (zaletěl si také nad Tatry a viděl i Radegasta) a viditelnost vynikající (zahlédl nejen krávu, ale i alpského yettiho). S blížícím se nočním přistáním došlo i na přídatné motory, jelikož hlavní pohon zmožen řídkým alpským vzduchem začal vynechávat.

Díky za pohodový večer plný dobré zábavy. Vzkazy od loučících se hostů jsou nám odměnou za zorganizování letošního plesu.

*Marta Ryšavá
Jezerní lidé*

Hádala se duše s tělem

Je pátek večer, město Brandýs nad Labem, mezi paneláky se – tak trochu jak z jiných světů – tyčí srub. Pěkný, velký, bytelný, s prostornou tělocvičnou a na prahu nás vítá Anpao s pořádajícími Medvědem a Lasíkem.

Večerní program zahajuje Awačin letem světem a časem pozdravů – nechybí eskymácká tření nosů ani sambové rytmy a mnohé další a na závěr z očí do očí pozdrav při meditační hudbě.

Sobotní brzké ráno začínáme zazenovou meditací. Pro některé trochu šok, pro některé otazníky. Soustředíme se na pozici, necháváme volně plynout myšlenky...

Po společné snídani povídání o józe a pak s chutí do toho – minirychnokurs vede dlouholetá cvičitelka a Dešťova rodinná známá. Minikurs je rychlý, vydatný, ale příjemný a to podstatné vystihující.

Po obědě nejprve divadelní rozcvička – „jako“ si něco

svlékní, předej sousedovi a ten „jako“ oblékne tvůj kus oděvu – nečekala jsem, že jsme až tak nápadití! A pak, na hudbu, volné pohybové improvizace ve snové, jiné realitě. Při vlastním divadle tři skupinky ztvární příběh Stoupání na horu, každá má přítom ale omezené výrazové prostředky – jedné chybí gesta, jiné intonace, další pohyb. Ani byste nevěřili, jak máme vše provázané a jak nás jakékoli omezení fakt omezuje!

Tak, a teď se jdeme odrovnat – Čerokiský běh. Nás asi 17 účastníků uběhne dohromady 100 km. Dobíháme za tmy, ale na cestu nám svítí sněhový koberec.

Společná večere, poté uvolnění při Wikiho masážích – ukázka a vlastní praktické pokusy ve dvojicích. Je slyšet pochvalné mručení..

Nedělní dopoledne je ve znamení „ženy sobě“ a „muži sobě“. Sice si poté nástinem sdělujeme,

co se dělo v druhé polovině, ale zasvěceně mohu mluvit jen o naší části – Anpao vede ukázky orientálních tanců, práce s tělem a posléze i s náčiním typu penízkový šátek na boky, průsvitný šál... Všechny ženy si tance užívají od začátku do konce – náročné jsou pohyby jednotlivých částí těla, natož jejich kompletní koordinace...

Sesedáme se k závěrečnému hodnocení a reflexi akce. Já a Okeya tak trochu poletujeme okolo ostatních – snažíme se zpříjemnit atmosféru čajovnou – na výběr je množství čajů všech typů i nečajů.

Víkend byl nasycený poznáváním sebe sama zevnitř i zevně, setkáními s příjemnými lidmi, velké díky organizátorům! Ty naše duše a ta naše těla se nakonec dokázala docela i dostat do harmonie – co víc si přát?

Radka Skupilová – Waštewin

Foto: Tomáš Kouček – Okeya

Stopování šelem v Beskydech

Poslední únorový víkend se 13 odvážlivců sešlo na základně patřící Správě CHKO Beskydy v údolí Brodská u Nového Hrozenkova, aby zde pomohli zmapovat výskyt velkých šelem, přesněji medvěda hnědého, vlka obecného a rysa ostrovida. Já měla to štěstí, že jsem byla mezi nimi.

Vše začalo v pátek ve večerních hodinách v dřevěné chaloupce, kam jsme se všichni sjeli z nejrůznějších částí republiky. Poklidný večer jsme strávili za vedení Tarziho, nadšence, který se celý život věnuje ochraně velkých šelem nejen v Moravskoslezských Beskydech. Tarzi nám promítal velmi poutavé prezentace z vlastních zkušeností s mapováním velkých šelem. Osvojili jsme si znalos-

ti rozpoznávání stop, pověděli si něco málo o dalších pobytových znacích, rozdělili trasy a nabití vědomostmi ulehli s velkými očekáváními do spacáků.

Ráno jsme téměř za rozbřesku pobrali mapy, sádry, terénní pomůcky pro monitoring šelem a vyrazili na hřebeny Beskyd. Sněhové podmínky nebyly zrovna ideální, na jižních svazích se již začínaly probouzet ze zimního spánku květiny, zatímco na severních napadlo během noci pár centimetrů sněhu, takže staré stopy byly těžko rozpoznatelné. Nicméně my, plní nadšení, jsme jako správní stopaři hledali jakékoliv známky výskytu zvěře. Počasí bylo nádherné – téměř letní, a tak jsme si mohli krásu této neobyčejné krajiny užít do každého detailu. Zmapovali jsme leccos – lidi, psy, veverky, zajíce, srnky, u potoků pod mosty vydry, šťastlivci objevili i jezevce, lišku, snílci

i „medvědí stopy“, které se však pod zkušeným okem Hočhóky změnilo na stopy sněžnic. Na medvědy, vlky ani rysy sice nikdo nenarazil, ale zažili jsme mnohé.

Sobotní večer byl stejně zajímavý a příjemný, jako předchozí. Dokonalé kuchařské umění, beskydská kyselica, zahřála každého z nás. Poklidná atmosféra pokračovala i při krátkém filmu o vlčích a při večerních debatách.

Nedělní den se nesl v duchu přírodovědné procházky údolím Brodská až na přírodní památku Skálí, známou to oblast výskytu rysů. Zde se naše cesty rozdělily, někteří museli domů, ostatní si ještě užili nádherných výhledů z beskydských hřebenů.

To vše se uskutečnilo především díky Hočhókově, kterému tímto patří velké díky!

Hana Konečná – Sika Wallowa

Ohnivecká Čotokva

Milí ohnivci současní i budoucí, zvolení, jmenovaní i kmenem dosud nepoznaní, zveme vás na

ohniveckou Čotokvu. Pět dní na konci srpna se budeme zabývat tím, co to ohnivectví je, jak se v kmeni dělá, co dobrý ohnivec potřebuje mít a umět. Budeme zkoušet a trénovat jak dělat ob-

řady a jak zvládat rozličné ohnivecké situace. Budeme společně hledat, jak a v čem se potkává duchovní a kmenový život. V sobě samých budeme hledat zdroje našeho vlastního duchovního prožívání a jeho podoby v každodenním životě.

Tato ohnivecká Čotokva není pokračováním (nadstavbou) prvního běhu, ale základním ohniveckým kursem. Náčelníci kmenů, vyberte, prosím, jednoho až dva lidi z vašeho kmene ve věku nad 15 let. V době uzávěrky tohoto čísla Woodcraftu jsou ještě nějaká volná místa – hlašte se na www.woodcraft.cz. Bližší informace tamtéž, další pak pro přihlášené.

ohnivecké společenství LLM

Foto: Tomáš Kouček - Okeja

Korejské šoky

díl 2.

Abych byl trochu originální, pojal jsem sepsání svých zážitků poněkud netradičně. Zaměřil jsem se na jednotlivé situace, které jsem opravdu, ale opravdu nečekal.

V čaji.

Šok 8 – Demilitarizovaná zóna (DMZ)

V rámci našeho pobytu jsme měli možnost dostat se na nejhlídnější hranici světa – do demilitarizované zóny mezi KLDR (Severní Korea) a Korejskou republikou (Jižní Korea). Nebudu zabíhat do

historických detailů a zaměřím se na pocity, které jsme zažili uvnitř. Ke vstupu jsme museli být patřičně oděni – košile, dlouhé kalhoty, holky zahalená ramena a kalhoty nebo dlouhé sukně, každý musel mít na levé straně trupu viditelně připnutou cedulku návštěvníka. Byl nám přidělen důstojník korejské armády, který na nás mlu-

vil vojenským hlasem a výhradně v korejštině. Na zadním cípu nohavic měl připevněny kuličky, které klapaly při každém jeho kroku o podlahu. To prý, aby kalhoty byly neustále vyrovnané. Během cesty se celou dobu nesmělo fotit a to ani venku, ani v autobusu. Fotit jsme mohli jen na vyhrazených místech. V rukou jsme

DMZ Čiko na severokorejské straně voják je přesně na hranici.

nesměli mít nic, ani sluneční brýle – to by prý mohlo z dálky vypadat, že držíme zbraň. Nesměli jsme dělat jakékoliv rychlé pohyby, ani gestikulovat rukama.

Všechna tato pravidla a částečné znalosti o korejském konfliktu způsobily, že na nás padla úzkost a zpočátku se nám nedařilo ani vyloudit úsměv při focení. V přednáškovém sále nám voják promítl prezentaci a různým tónem ji komentoval. Nenechal žádný čas na překlad. Byla nám vysvětlena historie celé DMZ, konflikty, které se zde udály, vznik JSA (Join Security Area) Camp Bonifac (konkrétní místo naší návštěvy DMZ), rozdíl v korejských uniformách a ukázaný hodnosti severokorejských důstojníků. Do blízkosti hranic jsou umísťováni vojáci vysokých hodností, kteří jsou oblečeni do uniform desátníků – k oklamání nepřítele. Údajně jsou to ti nejspolehlivější, takoví, kteří nedezertují a ani nenechají nikoho přejít. V DMZ jsou dokonce vesnice, které jsou osvobozeny od daní.

Šok 9 – krajinný ráz

Při popojíždění z místa na místo si nešlo nevšimnout maximální efektivity využití prostoru. Ve městech mrakodrapy, mimo zástavbu pole s rýží. Všude samá rýže. Občas pole se skleníky, kde se pěstují chillipapričky. Potom se nelze divit konzistenci místní stravy. No a samosebou visuté mosty a dálnice. Sympatické je, že prostory pod dálnicemi jsou opět beze zbytku využity. Většinou tudy vedou cyklotrasy a stezky pro bruslení na kolečkových bruslích. Dalším častým jevem jsou travnaté kopečky obehnané čtyřmi mramorovými sloupy. To jsou hroby pro jednu až dvě osoby.

Šok 10 – neznalost angličtiny

V Koreji se anglicky nedomluvíte! Musíte spoléhat na ruce, nohy a nonverbální komunikaci. Výhodou je, že se vám většinou všichni snaží porozumět. A to se v současné době každý malý Korejec od mala učí anglicky. Nepomáhá

to, angličtina je korejštině vzdálená svou syntaxí i intonací.

V dopravě je našťastí „sypaný čaj“ (Hangul – korejské písmo) přepsán do angličtiny, takže se dopravíte tam, kam potřebujete, celkem bez problémů. Anglicky se nedomluvíte ani v bance, ani na úřadech. Je hodně poznat, když někdo na pár měsíců vycestoval do USA. Protože jenom těm je rozumět. Po prohlídce chrámu, která byla v angličtině, se nám průvodkyně omluvila za nejasnosti v různých výrazech, způsobené výslovností. Ty jsou způsobeny tím, že mluví US English. Tak jsme asi poprvé slyšeli US English. V naší skupince byli Indové, a ti mluvili British English.

I při oficialitách (návštěva ministerstva a Youth centra) probíhala komunikace z jejich strany korejsky, z naší anglicky. Vše překládala naše sličná překladatelka.

Šok 11 – každý zná Prahu

Trochu mě mrzelo, že Brno nikdo neznal, ale od toho jsem tam

Hrobka.

Policisté se světelnými meči.

byl já, abych šířil osvětu. Doslova každý zná Prahu a to z velmi kuriózního důvodu. Korejci totiž natočili telenovelu „Milenci v Praze“, která byla o tom, že do Prahy přijeli jeden Korejec a jedna Korejka, hned na letišti je okradli a zmlátili, ale díky těmto nesnázím osudu se tito dva do sebe zamilovali. Z celé série se v Praze natočily jen první dva díly, zbytek byl dotočen v Soulu. Telenovela se stala velkým hitem a každý se chtěl na vlastní oči podívat, jak to v té Praze vypadá. Na základě těchto požadavků korejská vláda zřídila přímý let Praha–Soul, který trvá asi 11 hodin. Dodatečně děkujeme.

Každý tedy zná Českou republiku, i když ji občas někdo zaměňuje s Prahou.

Šok 12 – kriminalita

V Koreji se nekrade. A nejen to – není to tu zvykem, lidé nepřemýšlí nad tím, jak by něco přechytračili nebo ukradli. Toto ilustruje příhoda z metra popsaná v šoku o dopravě. Na českém konzulátu nás vřele přijali a ujistili o tom, že nemají strach, že by

nám tu někdo ukradl pas. Prostě se tu nekrade. Tomu možná napomáhá fakt, že na každém rohu stojí skupina policistů, které jsme klasifikovali jako největší fanclub Star Wars na světě. Každý má v ruce nebo u pasu světelný meč, kterým řídí dopravu. Navíc je tu hustá síť policejních stanic, to kdyby byl jakýkoliv problém.

Šok 13 – škola a studium

Vzdělávací systém je pro Evropana skutečný šok. Smyslem studia pro každého žáka je dostat se na vysokou. Chodí do školy, po škole chodí do další školy, která připravuje studenty na vysokou. A to už od první třídy. Z toho plyne naprostá neexistence volného času. Až do konce střední školy chodí všichni v uniformách (i ve školce) a jsou bití rákoskou přes ruce. Mládež tedy nemá přes týden volný čas, v neděli se chodí do kostela a následuje diskuze v kroužcích. Volnočasové aktivity probíhají řízeně a vedoucí jsou za to placeni. Pro Korejce byl problém pochopit náš dobrovolnický

systém práce s mládeží prostřednictvím organizací.

Šok 14 – reklamy

Skutečným šokem byly reklamy. V ulicích byly úplně na všem a do všech rozměrů. Mnohdy ani nebyla vidět okna obytných domů. Opravdu doteď nechápu, jak se někdo může vyznat v té změti blížících písmen, plakátů, soch a sloupků. Na rozdíl od nenápadnosti aut jsou v ulicích a na reklamách používány křiklavé barvy a to i v neonovém provedení. Všude všechno bliká, svítí, točí se...

V televizi to není jiné. Typická asijská reklama je kýč nejhoršího kalibru, ze kterého by si u nás dělali sarkastickou legraci. S oblibou to přirovnávám k reklamě na Ichiban – rtěnku pro muže, kterou zahrál Joey ze seriálu přátelé. Jediný rozdíl je v tom, že se reklama v Koreji bere vážně a křičí mnohem více barvami.

Šok 15 – co je slušné a co ne

Neslušné je smrkat. A to dost – chodí se kvůli tomu na toaletu. Naopak, když někdo chrchle

Ukázka tradičního písma.

na celý lokál bez ruky před ústy či kapesníku, tak je to v pohodě a nikdo se nad tím moc nepozastaví. Stejně tak je tomu u srkání. Velké překvapení bylo předávání všech předmětů jiným osobám oběma rukama. Včetně vizitek a hlavně bankovek jakékoliv hodnoty. Předává se v mírném úklonu a přijmout by se mělo v ještě o něco málo nižším úklonu.

Co platí uvnitř budov, neplatí na ulici. Je běžné, že do vás venku někdo vrazí a bez povšimnutí pokračuje v chůzi. Na konzulátu nám bylo vysvětleno, že venku je pro Korejce jiný svět – neosobní.

Jídlo se neokusuje. Vše se trhá nebo krájí na malé kousky a poté vkládá do úst. Dívali se na nás škaredě, když jsme ochutnávali steak z chobotnice a okusovali nožičky.

Šok 16 – technologie

Co mají společného světoznámé značky Samsung, Daewoo, Hyundai, KIA a LG? Všechny jsou korejské. A v Koreji velmi používané. Nevzpomínám si, že bych u některého z Korejců viděl jinou značku mobilu než Samsung nebo LG. Když jsem ukázal svůj telefon značky Nokia, setkal jsem se s údivem ve tváři. Jiné značky mají za něco přepychového.

vého. Auta jsou také vesměs domácích značek.

Samsung je takové malé město uvnitř Soulu.

Šok 17 – ceny

Skoro vše je v Koreji levnější než v Česku. To byl opravdu velký šok. Nesrovnatelně nižší jsou ceny v oblasti kultury a služeb (vstupy, doprava,...).

Šok 18 – evakuační plán

Perlička z hotelů. V každém pokoji je v jedné ze skříní červený kufr a u něj zalaminovaný „evakuační plán“ s obrázkem, jak v pří-

padě požáru opustit budovu. Souprava v kufru obsahovala lano a primitivní sedáky. Únikovým východem je totiž okno.

Šok 19 – čajová plantáž a bambusový prales

Velmi příjemným šokem bylo navštívení těchto míst. Škoda jen, že čajová plantáž zbyla v Koreji jediná – ostatní byly vypáleny za korejské války, protože poskytovaly velmi dobré úkryty pro vojáky. Nedaleko se dala koupit i čajová zmrzlina a různé čajové výrobky. V Koreji prodávají nejčastěji čaje v pytlíku, nebo rozdrčené na prach. Klasické sypané čaje prodávají spíše jen v luxusních kazetách.

Bambusový prales nám nabídl také pěknou podívanou. Spousta asijských kung-fu filmů v prostředí bambusového lesa se točí právě zde. Ochutnali jsme rýži vařenou v bambusu – aspoň jsme měli změnu v jídelníčku.

Jan Klement – Čiko
Foto: archiv autora

O tisovém pralese

Člověka občas může zachvátit hrabivost, nebo, vznešeněji řečeno, sběratelská mánie. Projevuje se to různě a v případě člena LLM to může nabrat i formu touhy po nějakém tom navýšení počtu splněných činů. Takový člověk pak dělá věci, které by jinak nedělal, například vyrábí předměty, které by jinak nevyráběl, nebo studuje knihy, které by jinak asi nechal ležet v knihovnách, a čas od času se v rámci sběratelské mánie i vypravuje do krajů, kterým by jinak dal svatý pokoj a nezvyšoval v nich darmo počty turistů.

I mě taková mánie jednou zavála do koutu naší vlasti, který bych jinak nevytrhoval ze vzácného klidu. Abych měl nějakou omluvu, tvrdím, že to bylo proto, že jsem si zrovna plnil čin z určování našich jehličnanů a zbývalo mi poznat v přírodě už jen jediný, abych se mohl konečně ověřit kýženým orlím peřím. Jako poslední jsem si ze šesti jehličnatých stromů a keřů nechával k určení tis červený, což je dřevina, kterou coby městský člověk vídám každou chvíli po různých sadech a parcích, takže mi příliš nehrozilo, že jej v přírodě nerozeznám. Navíc, jak každý ví, je to dřevina kdysi velmi významná, poněvadž se z ní dělávaly ty nejlepší luky, i tak trochu tajuplná, opředená legendami. Poněvadž staré kmeny obraší vždy novými zelenými výhonky, považuje se za symbol obnovy. Proto jej taky ostatně začali vysazovat na hřbitovech a pak i v těch parcích. Málokde ovšem tis v přírodě volně mají, takže pátrání po něm zabralo trochu času, ale tyhle potíže vyřešil poměrně snadno internet. Zanedlouho už jsem

věděl, kde u nás tis hojně roste. V Horách. Tak se totiž jmenuje jedna z největších a nejvýznamnějších českých tisin, která se nenachází ani tak daleko od Prahy, kde momentálně přebýváme. Zbývalo si už jen koupit lístek, sehnat mapu a jet.

Na to, jak poměrně blízko tisina leží, byl kraj, kde se nachází, sympaticky odlehlý. Té předjarní neděle jsme se dopravili nejprve do Zbiroha, rodiště Josefa Václava Sládka, a potom už nás autobus vezl silničkami v malebné krajině plné polí a lesíků až do obce Terešov, od které je to jen kousek k tisině. Leží vlastně jen coby kamenem dohodil od CHKO Křivoklátsko, ale je samostatná, do CHKO nepatří. Prostě opravdu pěkný zapadlý kout. Šli jsme nejprve po ní cestou z Terešova vzhůru na sever kolem kapličky ve stráni, pak na kraj lesa na hřebeni kopce a ještě chvíli po cestě lesem. Za pomníkem Jana Tetřeva, terešovského lesníka, který se zřejmě hodně podílel i na ochraně celé tisině, pak kopec začal padat pomalu zase dolů. A tam už se taky začaly zvolna objevovat tisy. Nejprve jen tu a tam, ale cestou dál na sever a na východ jich přibývalo, a nakonec už jsme šli i místy, kde byl tisů celý les, temný a hustý, s vysokými, vzpřímenými stromy, které moc nepřipomínaly tisy, známé kdekomu z parků. To proto, že parkové tisy jsou nejspíš většinou pěstované z řízků z postranních větviček, a „pamatují si“, že mají růst vodorovně. Stromy, které tu tak divoce a v impozantním množství rostly, musely být proto vzešlé ze semen, věc, která se jinde nevidá. Pro exaktně

založené tvory, kteří chtějí mít všechno převedené na čísla, uvádím, že tu takových stromů je na malé ploše přes tři tisíce, víc než čtvrtina všech českých a moravských volně rostoucích tisu. Internet mě navnadil, že nejstarším stromům je okolo 800 let, moudrý článek, který jsem pak přečetl, to upřesnil jen na necelých 400, ale i to je, jak se vzletně říká, úctyhodný údaj. Stromů tu přežilo tolik a tak starých částečně proto, že svahy rezervace jsou skutečně strmé jako někde na úbočích hor a cesta po nich

je obtížná, částečně i proto, že tisy tu už v devatenáctém století začali chránit lidé, prozíraví majitelé místního panství. Bez toho všeho bychom se dnes už asi podobným tisovým pralesem neprocházeli. A to by byla škoda, vždyť prodírat se temnou džunglí na strmých svazích, které si nezdají s horskými, a přitom objevovat další a další staleté, volně rostoucí tisy, je zážitek, jaký jinde nezažiješ a jaký se jen tak nezapomene.

Tomáš Jurkovič – Jerry
Foto: autor

Umění chůze

Nejpřirozenější způsob dopravy a podle mnohých i nejpřirozenější lidský pohyb je chůze. Chodíme všichni již od malička, tak proč se o tak samozřejmé činnosti rozepisovat? A přece se chodci občas stane, že je považován za podivína, jsou mu kladeny překážky a pro pouhou chůzi může být v nemilosti. Chůzi je také možno provozovat jako léčebnou metodu nebo sport.

Henry David Thoreau věnoval chůzi útlou, ovšem myšlenkově nabitou, knížku Umění chůze. V té nepřisuzuje chůzi roli pouhého pohybu; je sama „podnikem a dobrodružstvím celého dne“. Důležité je, aby chodec byl na cestě jak tělem, tak duchem. Kdo se vydá na delší vycházku, opravdu zbystří své smysly. Oči sleduje nejen cestu před sebou, ale i okolí a rychlost pohybu mu dovolí všimnout si krásných květů a kamínků na stezce, ale i linie

obzoru nebo množství hvězd na nebi. I hmat pomáhá vést správně kroky. Ani za noci obvykle nechodím s baterkou, i přes podrážky lze rozeznat udusanou pěšinu od okolní půdy, nebo v zimě ušlapaný sníh od okolního příkrovu. O štěrkové nebo asfaltové cestě ani nemluví. Na cestě přes louku rád sundám boty a to si teprve hmat užije svých – obvykle odpiřaných – vjemů. O škálu rozličných zvuků při chůzi také není nouze. Na jednom vandru jsme

my kluci, co spolu chodíme, s radostí brouzdali hromadami bukového listí, až jsme byli kárání mou milou, které naše radost z hlasitého šustění kazila požitek lesního ticha. Každý asi má své oblíbené zvuky doprovázející jeho kroky, mým favoritem je chroupání sněhu – zvuk bohužel již v Praze vzácný. Na čichu není chodec tak závislý jako motorista, který se při každém podivném závanu děsí, zda neutavil spojku nebo brzdové destičky. Přesto

ENGADINSKÁ CESTA

JEDEN NOV – DVĚ BOUŘKY

TŘI MÍSTA STAVĚNÍ KAMENŮ – CHOZENÍ PO ČTRNÁCT DNŮ

PŘECHOD SEDMNÁCTI HOR – PŘEKROČENÍ JEDENAČTYŘICETI ŘEK

STO OSM KAMENŮ PŘIDÁNO NA VRCHOLOVOU MOHYLU

ZATÍMCO ZEMĚ URAZILA 22 260 000 MIL NA SVĚ DRÁZE

NESPOČET HVĚZD – NEKONEČNO VESMÍRU

Ze Zuoz do Zuoz, švýcarsko, léto 2004

může i nos vést poutníkovy kroky. Vzpomínám si, že mě jednou úžasná vůně dovedla k výborné pekárně, kde štafetu převzaly chuťové pohárky. Zkrátka kdo chodí, má všech pět pohromadě.

Před staletími bylo cestování namáhavé, ale i důležité pro poznávání Země i kultur. Není divu, že roku 1563 psal Oldřich Prefát z Vikanova ve svém cestopise, že „nad ty, kteří ustavičně doma leží, nic nebývá horšího a zhovadilejšího, protože ti neokusivše bídy a psoty, ničemuž naprosto nerozumějí a k ničemuž také potřebnému přimlouvati se nechtějí.“

V Thoreauově době bylo možno cestovat pohodlně a rychle po dráze, a kdo chtěl, mohl být zalaven informacemi z knih i novin. Při pěší cestě mohl člověk hluku, spěchu a informačnímu balastu uniknout. Dnes mám dojem, že nic nebývá zhovadilejšího nad ty, kteří ustavičně cestují, aby viděli víc měst, zemí a památek než jejich sused, nebo aby mohli spěchat po kopcích podobni víc reklamním poutačům než lidem. Neudělali by lépe, kdyby zůstali doma? Co nás vlastně opravňuje zalévat stále více úrodné půdy asfaltem, abychom po něm

mohli dojet někde na hory a tam se procházeli po troskách přírody? Gary Snyder zmiňuje, že lidé kultur divočiny vyhledávají dobrodružství jen zřídka, pokud, tak z duchovních důvodů a cestu podnikají ve prospěch všech. Antropoložka se ptala ženy z kmene Haida: „Co mám dělat, abych měla úctu sama k sobě?“ Dostala odpověď: „Slavnostně se obleč a zůstaň doma.“ „Doma“ je samozřejmě tak velké, jak si ho uděláte. Dodává Snyder.

V novinovém sloupku psal pan Okamura, že rád jezdí autem a baví ho možnost dát si v Praze snídani, v Drážďanech oběd a večeřet zase doma. Dosti křesťovský způsob, jak rozšířit svůj domov. Spíš mi toto počínání připomíná psí očůrávání patníků. Thoreau píše, že dvouhodinová procházka jej přivede do krajiny tak neznámé, jak jen si může přát. Proč nezačít cestu na vlastním prahu? Sám trochu závidím obyvatelům středně velkých měst možnost poznat své sídlo vlastníma nohama. Cestou z práce mohou dojít na výstavu, vyzvednout na poště dopis, nakoupit a zajít do kavárny. Vesničan musí být moc skromný anebo se moc naježdí. V Praze je sice všechno,

ale často ne tam, kde lidé bydlí. Moje úvahy mi potvrdila statistika: do práce chodí nejvíce lidí pěšky (asi polovina) ve městech s 10 000–20 000 obyvateli. V Praze je situace o to horší, že mnozí její zastupitelé ani neuznávají pěší dopravu za hodnou zájmu, a nebyt občanských hnutí, pustili by se do rušení chodníků ve jménu zrychlení automobilového provozu. Ale pojďme se konečně podívat na „umění chůze“.

„Setkal jsem se v životě jen asi se dvěma lidmi, kteří se vyznaží v umění chůze,“ psal ve svém eseji Thoreau. Od té doby se zrodilo několik osobností, které se nejen pokusily vyznat se v umění chůze, ale dokonce chůzi včlenily do oblasti výtvarného umění. Nebylo to v Thoreauově vlasti, ale na starém kontinentu. Kořeny této tradice lze hledat ve středověkých a barokních křesťanských poutích a v německém romantismu. Jistě náklonnosti k pěšímu pohybu přispěla i příznivá hustota cest i lidských sídel.

Od roku 1967 se chůze stala nástrojem, kterým britský umělec Richard Long tvořil své „skulptury“. Dílem byla míli dlouhá přímka vychozená v trávě. Existovala jen

dokud nezarostla. Zatímco lidé stále zaplňují Zemi svými produkty, které buď časem získají hodnotu, nebo se stanou balastem, Longova díla zmizí díky přírodním procesům. Když se američtí umělci na přelomu 60. a 70. let vydali z atelierů do volné krajiny, aby do ní zasáhli místo štětcí nebo dláty obřimi rypadly, Long jejich nepokorné počínání komentoval: „Chodit v Himálaji však znamená dotýkat se země lehce a je v tom rozhodně více osobního a fyzického zaujetí, než když si umělec naplánuje obrovské zemní dílo, které za něj postaví četa buldozeristů. Uznávám spíše ducha indiánů než současných amerických landartových umělců. Raději jsem ochráncem a spolupracovníkem přírody, než bych i já byl jejím vyděračem.“ K vytvoření díla Longovi často stačí jen ruce, které v horách vztyčí kruh z kamenů, nebo nohy, které vychodí linii. Zdá se ti, že nedělá žádné umění, že si jen tak hraje? Anebo může

být každý na svých toulkách umělcem? Jestli chceš vidět úchvatné dílo, vyprav se k viklanu na brdský vrch Plešivec. Tam tvoří nejpčetnější (a stále se rozšiřující) umělecká skupina.

Longovy kamenné kruhy i pěšiny sice podléhají zubu času, ale fyzicky existují. Ale co s tím, když je výtvozem jen cesta? Divákovi nabízí Long své texty. Stručné, ale básním podobné záznamy, ze kterých jsem zde dvě přeložil.

Pokud by mělo české umělecké prostředí svého ohnivce, byl by jím Miloš Šejn. Jeho akce Bohemia Rosa by pak byla ohniveckým setkáním. Na nich se účastníci také učí chodit, tedy uvědomovat si držení a pohyb těla, chodíce se dívat, nedívat, poslouchat, kreslit... Šejn sám při svých blouděních bažinami, prodírání se roklemi a stoupání na vrchy pořizuje fotografie, otisky kamenů a skal a do své sbírky přináší vzorky půd, plodů

a různých přírodních pigmentů. Na internetu jsou k vidění jeho videa z jeho průzkumů krajiny.

Rytmus chůze a řeči se odráží v kresbách Karla Adamuse. Při výstupech na beskydský Ostrý za recitace Buddhových sůter vznikaly kresby postupně na břišní, hrudní a břišní čakře. Těmto peripatetickým kresbám předcházely peripatetické básně psané za chůze. Jinou báseň napsal na kamenitý říční břeh obarvenými písmeny připevněnými k podrážkám.

Mnohá díla a procesy jejich tvorby spojené s chůzí vypadají jako nápad na tábor nebo výpravu. S Kruhem jsme se jednou vydali z tábora na jednodenní výlet za Sluncem, z umělců totéž učinil i Milan Maur. Mohlo by být zajímavé zopakovat některou Knížákovu „procházku“: „Dav lidí připoutaných k sobě s tichým bezeslovným zpěvem pochodu je 1) ulicemi 2) poli, lesy, brodí řeky.“ V Německu roku 1980 realizoval Pochod II. Při něm lidem zavázal oči, svázal ruce a postupně je zanechal na různých místech jejich osudu.

Výtvarníků, kteří se věnují „umění chůze“ je mnohem více a jejich počiny jsou nesmírně inspirující. Zaujali-li tě, milý čtenáři, umělci – chodci, doporučuji ti níže uvedené prameny.

Tomáš Macek – Netopýr
Foto: autor

ZEMÁNEK, Jiří: Od země přes kopec do nebe...

THOREAU, Henry David: Chůze SKÁLA, František:

Praha - Venezia

SNYDER, GARY: Praxe divočiny
<http://www.richardlong.org/>
<http://podvedomim.net/>

OD JEZERA K LESU
OD LESA KE VĚŽI
OD VĚŽE K BAŽINĚ
OD BAŽINY K LESU
OD LESA K JEZERU
OD JEZERA K BAŽINĚ
OD BAŽINY KE VĚŽI
OD VĚŽE K JEZERU
OD JEZERA KE VĚŽI
OD VĚŽE K LESU
OD LESA K BAŽINĚ
OD BAŽINY K JEZERU

46mílová cesta mezi čtyřmi místy v Dartmooru
chůze z každého místa k ostatním třem
Anglie 2002

Tam, kde hnízdí rybařící

Když začne vzduch vonět jarem a nelze zůstat déle na jednom místě, vydávám se každým rokem prozkoumat alespoň krátký úsek některého potoka, říčky, nebo řeky. Nejlépe do takových míst, kde není tok regulovaný a voda si zde ještě stále hledá přirozenou cestu. Procházení meandrů a prohlížení čerstvých nátrží vytvořených jarní vodou přináší často překvapení i tomu, kdo zde není poprvé. Vždy s napětím očekávám, zda se v takových místech nezaleskne modrozelené peří a nezaslechnu pronikavé zapísknutí. Zvláště po dlouhé a tuhé zimě bývá takový okamžik o to více vzácnější.

Není si jisté těžké domyslet, že opeřenec s pestrým modrozeleným peřím žijící u vody je ledňáček říční. Proč je jeho jméno odvozeno právě od období v jeho životě nejkritičtějším, kdy při zámrazu jen těžko získává potravu, lze je těžko odhadovat. V lidovém názvosloví je

mnohem častěji nazýván rybaříkem. A stejně tak je o ledňáčcích pojednáváno i v knize Karla Nového doplněné překrásnými ilustracemi Mirko Hanáka. Kdo nečetl *Rybařičky na Modré zátoce*, přišel o hodně, protože právě v této knížce je ze života jednoho z našich nejkrásnějších

ptačích druhů mnohé poutavě popsáno.

Na otázku, zda je ledňáček tažným, nebo stálým ptákem, není snadné odpovědět. Setkat se s ním totiž můžeme po celý rok, avšak zimní pozorování patří jednoznačně k méně častým. V zimě se u nás zdržují

především staří ptáci (častěji samci než samice), zatímco mladí ledňáčci odlétají zimovat do Středomoří či k Atlantskému oceánu. Kroužkováním je dokonce prokázán zimní výskyt našeho rybařika ze severního pobřeží Afriky. Na jaře se vracejí ledňáčci na svá hnízdiště, ať již ze vzdálených zimovišť nebo z úseků řek, které během zimy nezamrzly.

Jak je známo, ledňáček hnízdí poměrně neobvyklým způsobem. Vyhrabávání hnízdní nory s komůrkou na konci není v ptačí říši příliš častou stavbou hnízda. Kromě ledňáčka tak u nás hnízdí již jen břehule říční a vlha pestrá, přičemž oba druhy na rozdíl od ledňáčka hnízdí v koloniích. Hnízdní stěnu břehové nátrže či meandru často ledňáčci obsazují po několik let, pokud je z odolného hlinitopísčitého materiálu. Známá jsou dokonce opakovaná hnízdění ve stejné noře. Rozpoznat samce a samici ledňáčka, kteří vypadají téměř stejně, neumí každý. A přece je to možné, pokud víš, na co se při pozorování zaměřit. Sedí-li ledňáček na větvičce nad vodou, prohlédni si pořádně jeho dlouhý zobák. Spodní čelist samce je stejně jako horní zbarvená černě. Dopělá samička ji má ale celou oranžovou. Pozoruješ-li právě ledňáčka s čerstvě ulovenou rybkou, všimni si toho, jak ji v zobáku drží. Směřuje-li hlava ryby směrem do zobáku a kouká její ocásek, ulovil ji rybařík pro sebe. Je-li však držena opačně a její hlava směřuje ven, chystá se s ní rybařík brzy zalétnout do své nory a předat ji mláďatům.

Stát se objevitelem rybařikovy Modré zátoky, v které odchovává své potomstvo, patří

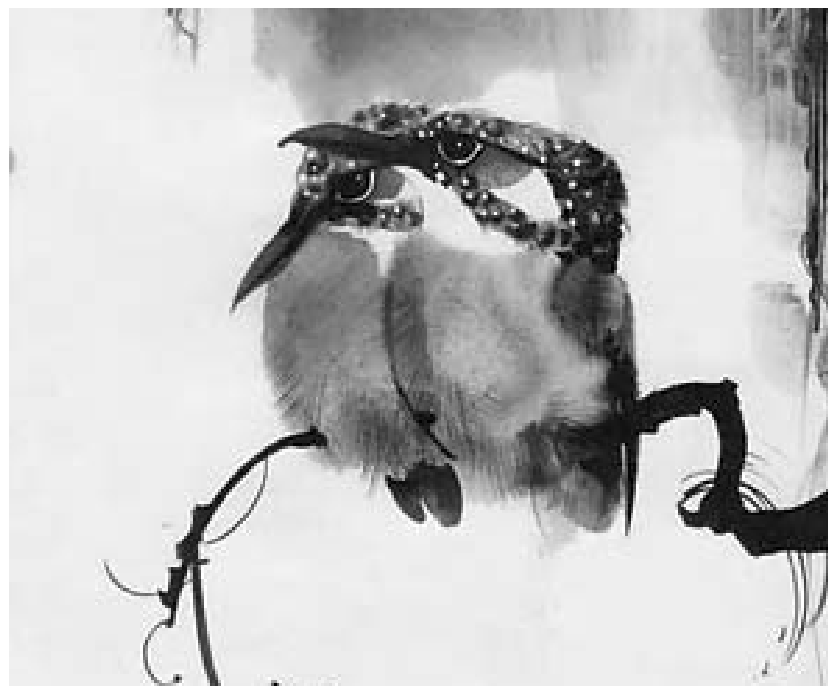
k nezapomenutelným jarním zážitkům. Vzpomínám si, jak jsem jednoho dne v meandru říčky spatřil na strženém svislém břehu pod větvičkou bílý trus. Nedaleko byla čerstvě vyhrabaná nora. Po chvíli se nad vodou ozvalo ostré „tyt tyt“, ve slunci se zalesklo tyrkysově modré peří a rybařík usedl na větvičku. Zanedlouho přiletěl i druhý. Když jsem k meandru opět přišel po několika dnech, spodní okraj nory byl bílý od trusu dorůstajících mláďat. Ledňáčková nora je totiž důmyslná stavba. Záměrně je vyhloubena v mírném sklonu tak, aby trus mláďat odtékal ven a neznečišťoval hnízdní komůrku. Pozoroval jsem z úkrytu na protějším břehu ledňáčky přinášející mladým ulovené rybky. Den, kdy mláďata opouštěla noru, jsem bohužel zmeškal. Ale při další návštěvě jsem viděl nad vodou létat několik ledňáčků, o kterých jsem usuzoval, že jsou vyvedenými mláďaty.

Ledňáček je pozoruhodný také počtem hnízdění. V jedné sezóně může zahnízdít až čtyřikrát.

Skutečně jsou známy případy, kdy v některých letech vyvedl pár ledňáčků od dubna do září mláďata i během čtyř hnízdění. Při obvyklém počtu 5–7 mláďat z jednoho hnízda je konečný počet mláďat úctyhodný. Ale na paměti je třeba mít, že ne každé hnízdění musí být úspěšné. Při jarních a letních dešťových přívalcích bývají ledňáččí nory vyplavovány, některá hnízda dokáže objevit a přižít se na nich také liška nebo norek. První rok rybařikova života je nejkritičtější a druhého roku se obvykle dožívá jen zlomek vyvedených mláďat.

Přestože patří ledňáček k našim nehojným druhům, není ve skutečnosti natolik vzácným, abys jej nemohl spatřit. Najít svou Modrou zátoku můžeš při jarním putování i ty. Pokud se tak stane, prožiješ jistě nezapomenutelné chvíle. Při pozorování života rybaříků však nezapomeň, že potřebují pro úspěšné vyvedení mláďat svůj klid a nesmějí se cítit ohroženi.

Tomáš Brinke – Baskoš
Foto: autor

Marie Dorian

Protože dnešní číslo Woodcraftu je zaměřené na putování, rozhodl jsem se, že tradiční Hau Kolu pojmu trochu jinak a seznámím vás s neobyčejným příběhem jedné neobvyklé pouti.

Jméno šošonské ženy francouzského obchodníka T. Charbonneau, Sacagawea, je veskrze známé. Má se za to, že to byla první žena, která došla přes severoamerický kontinent k Pacifiku v rámci slavné expedice kapitánů Lewise a Clarka v letech

1805–1806. Po cestě, kde doprovázela manžela najatého v Mandanských vesnicích jako tlumočník, prokázala výpravě neocenitelné služby a její jméno se stalo symbolem pro silné ženy překonávající strážně, které silné muže mnohdy přiváděly k zoufal-

ství, a to s usměvem na rtech a s dítětem na zádech.

Ale slyšeli jste už někdy o Marii Dorianové?

Byla to druhá historicky doložená žena, která vykonala dlouhou pout' od řeky Missouri

k Pacifiku. Ale druhým v řadě už historie moc pozornosti nedopřává. Byla to Indiánka původně z kmene Sioux a bylo jí něco přes 20 let, když se nechal její manžel, míšenec Pierre Dorian, najmout v St. Louis jako průvodce a tlumočnick pro výpravu Wilso- na Hunta v r. 1811. Aby průvodce cestoval bez stresu, vzal si s sebou manželku a synky Baptista (4 roky) a Paula (asi 2 roky). Expedice byla financována bo- hatým finančníkem, J. J. Asto- rem, aby prozkoumala možnost lovu kožešin a spojení s nově založenou obchodní stanicí Fort Astoria na pobřeží Pacifiku, kte- rá byla zásobována loďmi z Kali- fornie nebo z Bostonu kolem Již- ní Ameriky. Do historie se zapsa- li jako „Astoriáni“ a stali se velmi důležitou kapitolou v kolonizaci amerického Západu.

Výprava s obtížemi přešla Ska- listé hory a pokusila se sjet řeku

Snake ve vydlabaných kanoích, ale kvůli peřejím, nedostatku po- travin a opakovaným nehodám se jim moc nedařilo a v místech, kde nyní stojí Burley v Idahu, museli své lodě opustit. Většinu zboží na obchod a výměnu za- kopali a pěšky se vydali k pobře- ží Tichého oceánu, kde měla být malá obchodní stanice Fort Asto- ria. Každý vyrazil s dvacetilibro- vým nákladem zásob a zboží na zádech. Po cestě se hladovější účastníci rozdělili na menší sku- pinky, což mělo usnadnit hledání něčeho k jídlu.

Z deníků si můžeme udělat představu, do jak zoufalé situa- ce se dostali. Dne 18. listopadu 1811 se jim podařilo za vysokou cenu ve zboží koupit něco su- šeného lososího a psiho masa. Dne 27. listopadu našli zmrz- lé ostružiny a rozdělili si všichni maso z jednoho uloveného bob- ra. Nesmíme zapomenout, že

Marie s sebou za všech okolnos- tí vedla či nesla dva synky a tou dobou byla znova těhotná. Zane- dlouho, na Silvestra 1811, poro- dila v táboře prvního míšence za Velkým předělem. Manžel s ní zůstal den v táboře, aby si od- počala, a pak večer dohnali zby- tek výpravy. Novorozené dítě ale díky nedobrému stavu a vyhla- dovění zanedlouho zemřelo.

Marie šla dál s ostatními hlu- bokým sněhem, do kterého za- padali až po pás, nesla s sebou svůj náklad zásob i útrap bez jediné stížnosti a vysloužila si oprávněný obdiv všech účastní- ků výpravy.

Ač se to zdá s podivem, krom dvou mužů, kteří zahynuli po cestě, dorazil zbytek výpravy postupně do Fort Astoria v úno- ru až květnu 1812. Všichni za- jásali a gratulovali si, že přeži- li, a Marie byla šťastná, že dny útrap jsou za nimi. Ale mylila se.

V létě 1813 se Pierre Dorian nechal znova najmout jako lovec pro trapperskou výpravu, která měla namířeno na Plateau k řece Boise. Rodinu vzal pochopitelně s sebou, jak bylo jeho zvykem. Lovci si postavili na podzim srub na řece Snake v místech, která oplývala bobry a slibovala slušný výnos kožešin.

V lednu 1814 byl Pierre s rodinou a přáteli LeClercem a Reznerem lovit asi pět dnů cesty od srubu, když je u bobří hráze přepadla skupina Banoků. Těžce raněný LeClerc se doplazil do loveckého tábora a ohlásil Marii, že Rezner a její manžel byli zabiti indiány.

Marie chytla dva koně, raněného LeClerca vysadila do sedla společně s trochou zásob, které v rychlosti popadla, na druhého koně vyskočila sama s dětmi a prchala zpět ke srubu.

LeClerc zemřel na svá zranění hned první noc a Marie s dětmi a dvěma koni pokračovala dál sama a za čtyři dny dorazila ke srubu. Když k němu došla, s hrůzou zjistila, že z něj zbývá jen hromádka popela.

S odhodláním zachránit své děti přebrodila ledovou řeku Snake a pustila se starou cestou zpět k Astorii. Ale šlo to jen

devět dní. Pak už byl sních příliš hluboký a dál se jít nedalo. V odlehle úžlabině v Blue Mountains postavila chýši z větví, přes které přehodila čerstvou koňskou kůži z koně, kterého zabila na jídlo. Když dojedli jednoho, zabila i posledního koně. Tento přístřešek se stal jejím domovem po 53 dnů.

Koncem března se nedostatek jídla a hlad stal už nesnesitelným a Marie se vydala dál na cestu pěšky, za ruku táhla staršího ze synů, mladšího nesla na zádech společně s tou trochou zmrzlého koňského masa, které jim ještě zbývalo. Druhého dne cesty jí ale v prudkém slunci na zasněžených planinách postihla sněžná slepota a nemohla jít dále. Trvalo to další tři dny, než začala zas trochu vidět a vydala se tedy znova na cestu.

Po několika dnech cesty konečně dosáhla řeky Walla Walla, podél které šla dalších 15 dnů, než v dálce uviděla kouř. Nechala děti na břehu přikryté bizoní kůží a polomrtvá hladu a vysílením se dopotácela do tábora Indiánů Walla Walla, kteří jí dali najíst a vrátili se pro její dva syny.

Proti proudu řeky Columbia se na kanoích plavili muži z Astorie se zbožím, 17. dubna dorazili k

ústí řeky Walla Walla a zastavili se v indiánském táboře na břehu. Tam se dozvěděli tento neobyčejný příběh.

Marie se později znova vdala a rodina se usídlila v „ráji“ ve Willamette Valley v Oregonu, cíli mnohých emigrantů, kteří se později probojovávali přes Oregonskou stezku. Tam pak žila se svou rodinou až do své smrti v r. 1850. Sousedé o ní vždy mluvili jako o charismatické a obdivuhodné ženě. Dnes je po ní pojmenována malá přehrada v Oregonu a její socha stojí v parku Old Fort Boise v Idahu.

Honza Křístek – Apač

Zdroje:

John Bradbury: Travels in the Interior of America in the Years 1809, 1810, and 1811.

Henry Marie Brackenridge: Journal of a Voyage up the Missouri River in 1811.

Washington Irving: Astoria.

Wilson Price Hunt: překlad deníku na <http://www.xmission.com/~drudy/mtman/html/wphunt/wphunt.html>.

Hiram Chittenden: The American Fur Trade of the Far West.

James R. Rhonda: Astoria and Enterprise.

Woodcrafterský dokument

Zapoj se do projektu, pomoci může každý.

Přemýšlel jsem nad tím, jak by se co nejefektivněji dětem, ale i lidem s určitým zájmem, předaly zkušenosti a „duchovno“ woodcraftu.

A proto vznikl tento projekt.

film.woodcraft.cz

stránky se stále aktualizují

nyin i na Facebooku

Vaříme na wandru

Vandrování, toulání, chození a t'apkání po kraji mě okouzilo už v počátcích mého kmenového života coby nezralého zeleného nováčka. Od té doby jsem už pěšky nachodila pěkných pár tisícovek kilometrů, s kmenem, sama, s přáteli, s milým či s psiskem. Nejraději mám dlouhé vandrování v teplém období, v horách, kde často dlouhé dny nevidíš živáčka. Jenže - jak píše pan Nevrlý ve svých nepřekonatelných Karpatských hrách - „.....tělo je neskromný kůň: v noci se chce zahřát a ve dne musí jíst.“

Co tedy jíst na dlouhých vandrech? Musí to být lehké, aspoň trochu výživné, a protože jsem ženská, nespokojím se po dva týdny za sebou s vložkami k snídani a nudlemi k večeři. V dnešní době máme to štěstí, že si můžeme užít pestré a výborné stravy bez konzerv a podobných přetěžkých vymožeností.

Dokonce se nám může povést uvařit i rychle.

Když počítám stravu na dlouhý vandr, snažím se dodržet jednu zásadu – jídlo pro dva lidi nesmí v suchém (tedy v batohu neseném) stavu vážit v průměru víc než čtvrt kila. Jsou jídla, u nichž si klidně dovolím váhu překročit (vločky sladím hrozkami

a kokosem), protože je vykompenzují jinými (puddink i s cukrem a sušeným mlékem se vejde pod deset deka). Jídla vařící bývají lehčí než chléb s přílohou, proto vaříváme snídani i večeře.

Všecka jídla jsem mnohokrát vyzkoušela, vařím je v jednom velkém ešusu a jsou počítána pro dva běžněžravé lidi.

Osvědčená tradice – vločky

Vločky se dnes dají koupit ovesné i pšeničné, pšeničné chutnají většímu množství lidí, ovesné bývají levnější. Prodávají se v půlkilových pytlích – pro dva lidi vystačí na dvě bohatá jídla. Vločky je dobré přes noc namočit, je-li ráno teplo, ani je nemusíme vařit, jinak stačí jen ohřát. Přidávám do nich hrozinky a sušený strouhaný kokos a asi dvě lžičce sušeného mléka. To není potřeba někde zvlášť rozmíchávat, stačí nahrubo nasypat do kaše a vymíchat hutnou hmotu.

Věděli jste, že – vločky jsou výborné na trávení a lidem s problémy s vyměšováním umožňují radostné vyprazdňování?

S panem Nevrlým – nudle (a s Wičanhpi pórek)

Proč zrovna nudle, když existuje tolik báječných těstovin? Jednoduchá odpověď – uvaříte je vcukuletu! Doporučuji nudle čínské – takzvané drátěnky. Drátěnky vhodíte do teplé vody, vodu přivedete k varu spolu s těmi kořenícími pytlíčky, co k tomu výrobci přikládají (většinou nepoužijí všecky). Odstavíte, necháte chvíli stát a máte to!

Pro dva lidi stačí tři baleníčka, ale aby z toho bylo normální jídlo, je rozhodně nutné je doplnit něčím dalším – nabíledni je zelenina. V nižších horských polohách se dají najít zelená krmiva – brbllice kozí noha, kopřivy, listy kon-

tryhele či žebříčku – nemáte-li na ně pěstovaný žaludek, nepřezheňte to! Moc dobrá jsou květní lůžka pupavy bezlodyžné či listy medvědího česneku i česnáčku. a taky pacibulky kyčelnice cibulkonosné. Pokud se vám to nezdá, můžete s sebou vzít cibuli. A nebo pórek!

Napadlo vás, že – pórek je mnohem skladnější než cibule? Navíc jej můžete spotřebovat jen kousek, který odřiznete seshora a zbytek uschováte na další jídlo. Dá se přidat téměř do všeho a dá se s ním i posypat chléb. Má stejně vitamínů jako cibule, ale méně vody (a to se nám safra hodí!) a méně nadýmá. Navíc ho v počátcích vandru můžete přidělat na batoh i zvenčí (což vyvolá sympatie všech spulucestujících).

Inspirace z Arábie – kuskus

Kuskus je vlastně těstovina, ovšem velmi najemno uhnětená. Nasypete jí pro dva lidi čtvrtkilo do horké vody (já přidávám kostku vývaru) a za dvě až tři minuty baštíte. Dá se jíst slaný i sladký, my upřednostňujeme slaný. Přidávám do něj kus salámiska a tvrdého syra. Když jsou po ruce houby, najemno je nakrájím, dám rovnou do studené vody, chvíli vařím a teprve pak přidám kuskus. Pak třeba můžeme vynechat jinou ingredienci. Lze také moc dobře kombinovat s pórkem a jinými zeleninami – viz výše.

Věděli jste, že – v době našeho středověku Arabové své ženy vykrmovali právě kuskusem v touze mít z nich krasavice kypřých tvarů?

Od našich předků – pohanka

Pohanka je nesmírně zdravé a velice chutné jídlo. Pro dva lidi jí opět potřebujete čtvrt kila. Na návodu píší, že se má vhodit do horké vody, vařit tři minuty a pak odstavit a nechat pod pokličkou půl hodiny dojít. Zjistila jsem, že proces se dá značně usnadnit. Jakmile dorazíme na tábořiště, pohanku namočíme. V téže vodě ji pak přivedu k varu a po pěti minutách mohu rovnou jíst. Výborná je s opečenou slaninou a sýrem, ale každý má jiné chutě a dá se do ní přidat téměř cokoliv (to znamená, že i pórek!).

Věděli jste, že – pohanka se prý narodila kdesi v Himálaji a už dávno doputovala až do

našich krajů? Obsahuje zinek (proti chřipce), měď, selen, mangan a taky rutin – v tom je vskutku unikátní. Výborné je, že rutin bojuje s křečovými žilami, což se nám při celodenním namáhání chůzí docela dost šikne.

Prapodivná věc – bulgur

Bulgur je vlastně povařená, pomletá a sušená pšenice. Je moc moc zdravý, lehce stravitelný, výživný a výtečný. Ve všech receptech oceňují jeho „ořechovou“ chuť, a světe, div se – on ji vážně má.

Opět – na dvě osoby potřebujeme čtvrtkilo, zalijeme vroucí vodou, vaříme dvě až tři minuty, potom zakryjeme a necháme asi čtvrt hodinku dojít. Bulgur je mnohem chutnější na slano než na sladko, nepřekonatelný je s houbami – zejména těmi tvrdšími (lišky, bedly apod.). Dá se do něj samozřejmě vmístit osvědčená směs salámisko + tvrdošyr, ba i pórek!

Věděli jste, že – slovo bulgur pochází z arabštiny a že to znamená „vařený“?

Nebojme se polotovarů – brkaše

Bramborová kaše v syčkém stavu rozhodně neponese přídomek zdravá. Nicméně je lehoučká, rychlá, hutná a zvládne ji i neduživý chlapec. Doporučuji kaši, která je už rovnou se sušeným mlékem – výrazně nám usnadní práci. Pro dva lidi je jí třeba v suchém stavu asi 150 g. Na návodech obvykle píší cosi o vroucí vodě, studené vodě a lžici másla, ale tím se nenechme zmást.

Ohřejeme vodu na teplotu více než jen teplou, pak pomalu přisypáváme kaši a mícháme. Já přidávám pórek a tvrdošyr – báječně se v kaši rozblemčí a dostane to tu správnou chuť.

Věděli jste, že – sušená bramborová kaše se do maloobchodu začala dodávat až v devadesátých letech? Předtím ji měli k dispozici pouze podniky, rodinky hezky a postaru šťouchali opravdovské brambory!

Dobry základ – pytlíková polívka

Staré dobré polévky v pytlíku se celkem hodí jako základ pro ostatní jídla. Nabíledni je, že v sezóně rostoucích hub neškodí vzít si s sebou žampiónovou či gulášovou polévku v pytlíku, do níž pak přidáme ešus plný nasbíraných a pokrájených hub a máme vhodné jídlo.

Gulášovou polévku často vylepšují hmotou sestávající z jednoho baleníčka čínských nudlí a půlpytlíku sójového granulátu – vznikne tak velice vandrčká a velice nekonvenční podoba guláše, který je v suchém stavu velelehký, rychlý a dá se zbaštit bez chleba.

Polívky ze zeleninového základu (brokolicová, špenátová, rajská apod.) se dají použít namísto omáček – obzvláště ke konci vandrú oceníme, že suchý kuskus, pohanka či bulgur budou chutnat po něčem pikantnějším, co váží celkem 65 g.

Věděli jste, že – Vitana začala v Čechách vařit polívky v pytlíku už v roce 1919? Já ne! Není to zvláštní, že věc, kterou považujeme za tak moderní, je stará jako praprababičky dnešních dětí?

Dobrůtka ve 12 gamech – pudink

Pudink je klasickým vycpávkovým jídlem. Skoro nic neváží, skoro žádnou energii z něj ne-nabereme (pokud jej hutně neocukrujeme), nicméně v době dozrávajících lesních plodů nám umožní vyrobit jídlo takřka z ničeho. Pudink má značnou zá-ludnost spočívající v připalování. To, co se obvykle připaluje, však není onen škrob, alebrž mléko a cukr. Takže dvě rady. První – sladit až na konci. Druhá – do ešusu dáme vody tak o decku méně, než bychom podle návodu měli, rozmícháme a k varu přivedeme jen a pouze pudinkový prášek. Pokud nepřetržitě nemícháme, nic moc se nestane, nepřipálí se to. V ešusovém víčku vedle si rozmícháme sušené mléko s onou deckou vody. Ve chvíli, kdy se škrobovina vaří, pomalinku

a za stálého míchání vlijeme roz-míchané mléko. Převaríme (stačí nechat probublat asi tak půl minutky) a odstavíme. Teprve nyní nasypeme půl ešusu borůvek (ostružin, malin, jahod, brusinek...), a nestačí-li nám přešřel fruktózy, dosladíme cukrem.

Věděli jste, že – fór s vařením škrobu bez mléka a cukru začali mezi woodcrafterskou veřejnost už pradávno šířit Willy se Zdeňkou?

Dalších jídel a nápadů existují přešřele – co kmen, co parta, to další a další nápady. Namátkou – polenta z kukuřičné kaše, červená čočka (je sice dražší než běžná, ale vyžaduje jen minimální přípravu), různé sladké obilninové a rýžové kaše s křídaly a ořechy, produkty ze sóji a tak dál.

Tradičně se mezi kmeny vidá příprava rýže (na vandr

nedoporučuji – je sice lehká, ale vaří se téměř dvacet minut; na milost beru pouze tu předvařenou), těstoviny na červeno, též zvaná krvavá kolena (na vandr nedoporučuji kvůlivá kečupu či protlaku – těžké jsou převelice). Z logiky věci se nehodí jídla bohatá na vodu – třeba brambory, vejce a jiné taškařice vhodné do chalupy. Asi je vám též jasné, že ve mně naleznete zarytého nepřítel konzerv a konzerviček všech barev a tvarů. Jsou veliké, těžké, neskladné, drahé a hlavně – kdo pak má s sebou dalších stopadesát kilometrů táhnout oslizlou vyprázdňenou plechovku?

Přeji vám mnoho radosti při vaření na vandrech, a budete-li mít nějaký originální nápad, uvítám, když se o něj podělíte!

Katka Benešová – Wičanhpi
Foto: Radek Kronika

Kosmatice

Doba přípravy: 10 minut

Smažení: 10 minut

Nebojte, že budete vařit jídlo plné kostí. Řeznictví se vyhnete obloukem a do báglu na puťák si přibalte nůžky a pro 1 osobu z ingrediencí: olej na smažení, 2 vejce, špetku kypřicího prášku, špetku soli, 2 lžice mléka, 3 lžice bílé hladké mouky.

květenství bezu černého

A cože to vlastně budeme vařit? Vegetariánské tradiční jídlo ze staročeské kuchyně, které patří k jarní době. Při putování si natrháme z keře bezu černého 4 květenství s delší stopkou. Dejte pozor, abyste bez černý (*Sambucus nigra* L.) v lidovém názvu bezinky, psí bez, smradlavý bez, smradinky, kozičky nezaměnili. Na našem území rostou ještě dva zástupci tohoto rodu. Bylinný bez chebdí (*Sambucus ebulus* L.) je jedovatý a bez červený (*Sambucus racemosa* L.) roste nejčastěji v lesích. Od bezu černého se liší zelenavě žlutými květy ve vejčitých vrcholičnatých latách a hnědou dření větví. Bez černý má drobné žlutavě bílé, až nepříjemně vonící květy, které jsou směstnány v bohatých plochých vrcholičnatých květenstvích. Má šedohnědou až šedou rozpraskanou kůru. Letorosty jsou dužnaté a sytě zelené. Bez kvete od konce května do počátku července.

Vlastní příprava smažené kosmatice: V ešáku květy zalijeme studenou vodou, aby se vyplavil hmyz. Než květy následně oschnou, ušleháme si v ešáku těstíčko podobné palačinkovému z mouky, mléka, vajec, špetky kypřicího prášku a soli. Květy držíme za dlouhou stopku a namáčíme je v těstíčku a potom krátce smažíme ve větší vrstvě oleje po jedné straně 2–3 minuty do zlatova. Nůžkami odstříhneme stonek a ostatní výčnělky. Obrátíme a smažíme krátce z druhé strany a křupavě sníme. Jako přílohu lze k osmaženým kosmaticím doporučit vařený brambor s jogurtem, do kterého rozmícháme utřený stroužek česneku. Nebo na sladko, kdy osmažené kosmatice potřeme medem nebo skořicovým cukrem.

Gurmánům lze pak doporučit návštěvu pražského restaurantu Svätý Prokop, kde se podávají smažené kosmatice přelité máslem se směsí hlaviček špičky trávní a žampionů se smetanou jako delikatesa.

Staročeši chovali bezový keř opravdu ve velké úctě a věřili v jeho kouzelnou moc. Údajně nikdy do něho neuhodí blesk. Je to nejnámější léčivá rostlina, která požívá u lidí velké vážnosti, a jak říká přísloví: „Před heřmánkem smekni, před bezem klekni.“

Václav Svoboda – Kotlík

Kánony

pro radost při zpívání bez kytary (třeba někde na skalách, s výhledem do kraje...)

Aleluja (W. Boyce)

1 ^①
Al - le - lu - ja - Al - le - lu - ja,

9 ^②
Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja,

17 ^③
Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja, Al - le - lu - ja.

Keď pôjdem na tu vojnu

I. II. (III.) Slovenská

1. Keď ja pojdem na tu vojnu ku - ru - ckú, ku - ru - ckú, ku - ru - ckú, ku - ru - ckú,

2. pripášem si na ľavý bok šabličku.
3. Keď ma nekde na tej vojne zabijú,
4. potom pláštem červeným ma prikryjú.

Logan

„Tak jestli se mě budete ptát, jaký měl Seton oči, tak to opravdu nevím, ale to ostatní vim...“ říká Logan, velký znalec a ctitel E. T. Setona. Logan stál při obnovení Ligy lesní moudrosti po roce 1989 a stal se jejím prvním náčelníkem. Stejně jako Ernie (jak Setonovi s oblibou říká) maluje, je zapáleným ornitologem a ochráncem přírody, žije pod modrou oblohou. Podobnost čistě náhodná? Nemyslíme...

Divous: Logane, teď jsme na Kosím potoce, na loukách, kde je tábořiště Ligy. Od doby jejího vzniku uplynulo spousta vody. Nebýt začátků, ve kterých jsi hrál důležitou roli, těžko bychom tady teď mohli sedět. Kdy ses poprvé setkal s pojmem woodcraft?

Začínáme trochu zdaleka, ale dobře. V roce 1968, když jsem byl skautík, to mi bylo deset let, tak se na dva roky díky Pražskému jaru hnuly ledy a mohly se znovu obnovit předtím zakázané organizace. Liga se sice neobnovila, ale obnovil se skauting. Takže jsem, a to si pamatuju na den přesně, 15. března 1969 vstoupil do skautského oddílu. To byl osudový den, protože tam jsem se setkal poprvé se jménem Seton a s woodcraftem. Když jsem potom rostl, tak mě to stále víc a víc a táhlo tímto směrem.

Divous: Kdy se to přehouplo úplně? Jak ses ze skauta stal woodcrafterem?

No, měl jsem ještě jednu obrovskou kliku. Když komunisti po dvou letech zakázali Junáka, tak si jeden ze starších kamarádů skautů vyhlídl pár kluků, mezi nimi mě, se kterými založil ilegální klub Černých luků. A vlastně jsme pod jeho vedením pokračovali dál. Byl to kluk, který byl

strašně zvědavý a uměl si najít třeba v Městské knihovně staré věci od starých woodcrafterů. Je zajímavé, že i v době toho nejhoršího husákovského režimu tyhle věci v knihovně byly. Byl také

schopný najít kontakty na lidi, jako byli Míla Vavřda a Atahualpa Tajchman. Měli jsme to štěstí, že jsme měli přímý kontakt s lidmi, kteří pochodeň woodcraftu donesli až do padesátých let, kdy to všechno skončilo.

Divous: Mohl bys nám popsat, jak taková setkání probíhala?

Vzpomínám si na několik návštěv u Míly Vavrdy, který je známý díky překladu Setonova životopisu. Vyprávěl nám o Lize, ukazoval nám některé kroniky, ze kterých jsme měli oči navrch hlavy. S Tajchmanem jsme se scházeli až do znovuoživení Ligy.

Wičanhpi: Co vás jako kluky na nich nejvíc zajímalo?

V sedmnácti už jsme o woodcraftu měli hodně přečteno. Slovo Liga mělo pro nás skoro magickou atmosféru. Když potom potkáš někoho, kdo opravdu v Lize byl, tak to na tebe hodně zapůsobí. My jsme nevěřili, že Ligu obnovíme, protože režim se v té době zdál nezvratný. Takže když nám Atahualpa Tajchman a Míla Vavřda ukazovali starý ligový vavřda, fotky z dvacátých let a vyprávěli nám, tak jsme z toho byli úplně hotoví. Zažili jsme s nimi kus historie. To bylo úžasné.

Wičanhpi: Kdy vás napadlo, že by byla šance Ligu obnovit?

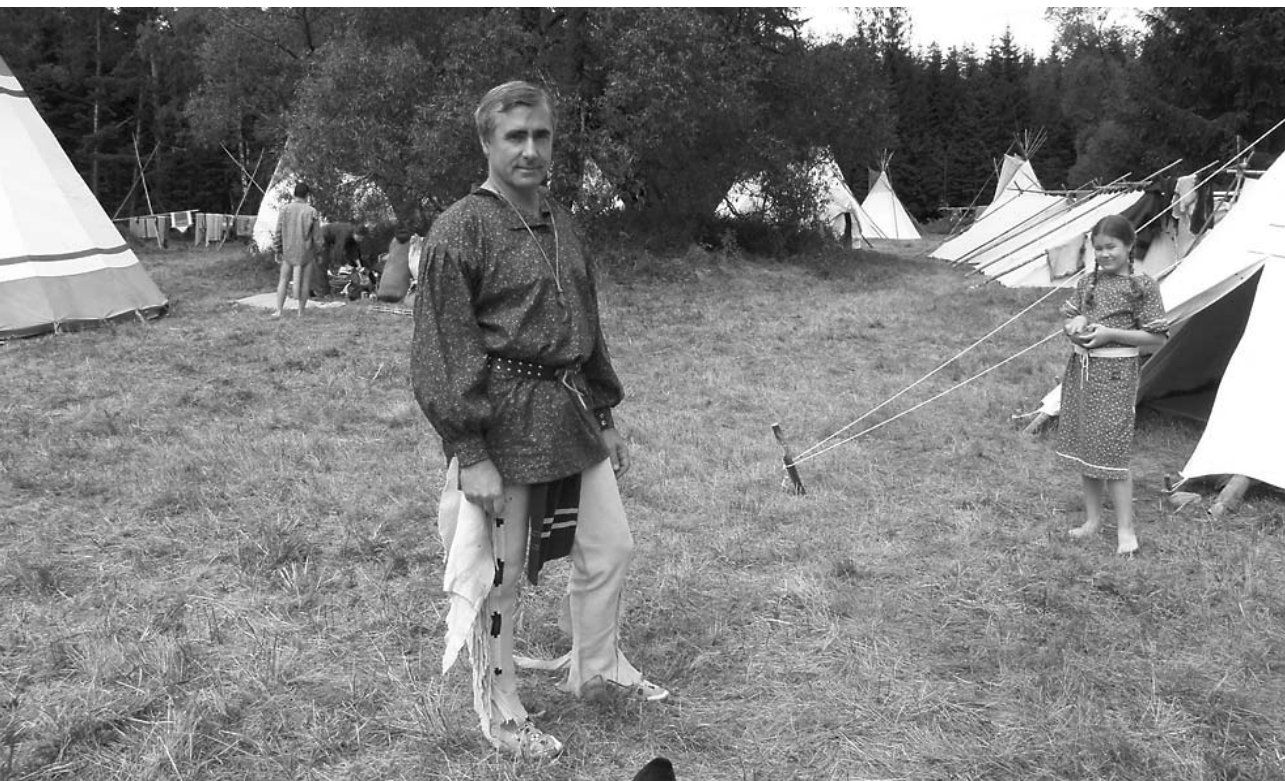
V sedmdesátých letech to byla opravdu utopie. Nejdřív jsem vedl kmen s Willym, po roce 1980 jsem začal vést svoje první kmeny pod rouškou Tělovýchovné jednoty. Setkávali jsme se v Brdech u ohně, byl tam Bílej Wampum. Teď už si nevzpomínám, jak Wanblitanka sehnal kontakt na Bobra, ale někdy začátkem 80. let už jsme se setkávali a už se to „tavilo“. Pořádali jsme Kiwendothu a při ní se tam tajně scházeli různí lidi. Jak šla osmdesátá léta, tak i pocit ve společnosti byl trochu uvolněnější a touha obnovit Ligu narůstala. A narůstala až do momentu, kdy jsme si řekli, že ji obnovíme za každou cenu, i kdyby to mělo být ilegální. Rozhodli jsme se na Albertově uspořádat literární seminář pod záminkou 130. výročí narození Setona, což měla být vlastně tajná valná hromada. Hrozně rád vzpomínám na

den, kdy jsme se sešli najednou v Praze, Wanbli, Biminiji a já. Řekli jsme si, máme čtyřadvacet hodin na to, abychom si zavolali, že teda do toho jdeme. A to jsme skutečně udělali. Jenže historie nás předběhla. Byla Sametová revoluce a z toho semináře se stala skutečně 1. valná hromada.

Wičanhpi: Je to už dvacet let. Liga funguje...

Dvacet let ... no já myslím, že jsem se za tu dobu strašně změnil, člověk je o 20 let starší a má mnohem víc zkušeností. Dneska díky svým zkušenostem vím věci, které jsme na začátku nevěděli a dělali jsme spoustu chyb, které se vymstily a jakoby se táhnou dál. Jsem samozřejmě hrozně rád, že to funguje, že tady člověk vidí pracovat lidi, kterým jde o věc.

Divous: Woodcraft může být pro někoho zájmovou organizací nebo oddílem, kam člověk dochází, to hlavně pro ty mladší. Pro někoho je to životní

cesta, kdy se cítí být woodcrafterem v každém okamžiku, nejenom když táboří nebo jede na výpravu. Jak je to s tebou, jak se woodcraft projevuje ve tvém všedním životě?

Když dneska vidím na ulicích mladý lidi, který se otřesně nudí, tak děkuju za to, že jsem tohleto všecko mohl poznat, protože mně to dalo vysloveně životní náplň. Děkuju prozřetelnosti, že jsem toho památného 15. března do toho vstoupil. V tu chvíli se zásadně změnil i můj život, protože woodcraft je tak úžasná věc, tak úžasná životní náplň – je to skutečně životní cesta. Tohle když člověk pozná a vidí, co mu to přináší. tak má strašnou chuť to evangelium dát dalším lidem. Jsem strašně rád, že jsem se nikdy nenudil, že jsem nikdy neřešil, co s časem. Nemám čas se dívat na televizi nebo se flákat někde po ulicích nebo hrát počítačový hry, prostě dělám jiný věci. Jsem vděčný woodcraftu, že můj život měl a má náplň. Woodcraft, samozřejmě, ovlivňuje můj postoj ke společnosti i k běžným věcem v každodenním životě. Například něco jako woodcrafterské svědomí, v tom smyslu, že neudělám to či ono, protože bych se zpronevěřil našim zákonům.

Divous: Jak vidíš woodcraft nebo Ligu do budoucna?

Hodně lidí mě vnímá spíš jako negativistu, já si myslím, že jsem kritický, což je něco úplně jiného. Jsem historický optimista. Věřím v to, že jednoho dne se lidi prostě otráví tím konzumem a že prostě bude přibývat lidí, kteří ze zcela přirozených důvodů budou mít po krk všeho toho balastu, kterým se obklopujeme. Nejsem

proti technickému pokroku, ale ve svém životě se snažím, aby mě věci nezotročovaly. Programově se snažím obejít bez auta, pro svůj život nepotřebuju bůhvíjaký model mobilu, notebooku. Věřím tomu, že lidí, kteří to vidí stejně, budou přibývat. Tudiž věřím tomu, že woodcraft může spoustu lidí vysvobodit, je to dokonalá myšlenka pro jednadvacáté století. Lidé se prostřednictvím ní mohou vrátit zpátky k tomu, co je v životě nejdůležitější a vlastně pochopit, kde mají kořeny. Když vyrazím do přírody s minimem věcí, tak věřím tomu, že se v člověku rozezní nějaký genetický vzpomínky na dobu, kdy jsme žili bez různých vymožeností civilizace a pochopíme, kde jsou naše kořeny. Kořeny lidství. Tím pádem můžeme mít úplně jiný vztah k přírodě, sami k sobě a k ostatním lidem. Myslím si, že nejsem sám, kdo pociťuje změnu vztahů mezi lidmi právě díky hromadění majetku a díky hromadění stále lepších a lepších technologických vymožeností. Vnímám to tak, že se strašný spousty lidí nudí nejenom proto, že by byly zkažené, ale že si mezi sebe a ten faktickej, hodnotnej život staví stále nový a nový bariery. Woodcraft, kdyby se dobře představil lidem, přebásnil, abych tak řekl, do jazyka, kterému by rozuměli dnešní lidi, tak si myslím, že by mohl mít raketový nástup. Mně se vždycky na Setonovi líbilo, že on vždycky jen namaloval směrovou značku na strom. Dál si jděte sami, vychyptejte si chyby a tak... To je podstata celého woodcraftu, že to není dogma a že nemůže nikdo nikoho vyučovat, co woodcraft je a co není.

Nerad bych škatulkoval lidi, kdo je woodcrafter a kdo už není, protože si myslím, že woodcraft je to, co si každý z nás myslí, že woodcraft je. A je báječný si ty názory vyměňovat, ne je tesat někde do mramoru, ale nechat je žít. A díky tomu si myslím, že woodcraft na rozdíl od jiných organizací a jiných ideologií, právě tím, že není dogma, ale že je jen tak nahozenej, může lidi skutečně oslovit. Byl bych šťastný, kdybych za nějakých pár let, až budu třeba nad hrobem, viděl, že je woodcraft živoucí. Ve světě jsou Čechy v podstatě poslední baštou a i z tohodle důvodu vidím smysl v tom, aby tu woodcraft neumřel.

Divous: Když se ohlédneš zpátky, na co nejraději vzpomínáš?

Nikdy ze mě nevymizí ten euforickej pocit a vzpomínky na chvíli, kdy se stal ten zázrak, kdy to najednou šlo. Kdy se splnilo to, po čem jsme léta toužili. Během let jsme s lidmi, kteří v Lize vytrvali, dokázali i přes některé rozdílné názory najít společnou řeč. Pro mě rozhodla touha neopustit to dítě, které se právě zrodilo. V posledních letech mi dělá velkou radost nová věc, jako třeba rodinný woodcraft. To, že se najdou lidi, celé rodiny, které si najdou čas dělat něco pro sebe, pro děti a překonávat u toho i různé těžkosti. Tak to je strašně fajn a mám z toho silnej dojem. Přál bych si, aby lidi otevřeli oči a byli schopný vidět, co je potřeba dělat dál, aby byla Liga živoucí organizací.

Kateřina Benešová – Wičanhpi

Jan Bejček – Divous

foto: archiv Martina Kupky

– Logana

Woodcraft is lifecraft

Woodcraft je cesta životem

Podstata woodcraftu

Náhle jsem procitl ze spánku. Ležím na zádech, je mi příjemně teplo a můj zrak prolétá mezi svázanými tyčemi týpí, kouřovým otvorem ven do vlahé noci a míří dál až k modročerné obloze, na které planou hvězdy. Měsíc, který zvečera tak krásně svítil noční krajinou, už asi zapadl, teď je úplná tma.

Potichu se zhluboka nadechnu a zase vydechnu. Cítím směsici vůní – kouře, hlíny, trávy, rybníční vody a mezi tím vším několik dalších jemných nedefinovatelných vůní a pachů. MÍR, napadá mě hned první myšlenka. Slyším poklidné oddychování ostatních spáčů.

Přestože spí, cítím se s nimi jako jedno tělo, možná proto, že se teď zrovna nikdo nehýbe a já jen cítím ve tmě, jako by země, na které ležíme, spojovala jejich těla s mým.

Myšlenky zalétají ke krásně prožitému dni, který vystřídala

noc. Je černočerná noc, ale já vidím modré nebe, voňavé louky a cítím na nohou stále ještě studenou vodu potoka a kluzké kameny a zároveň na nahých zádech pichlavé paprsky letního slunce. Ta hra byla báječná! Jen v bederní roušce a v mokašínách jsme prožívali dobrodružství indiánských lovců. Ostatně už jako asi postě...

Miluji tyto dny, kdy odjedeme ven jen s věcmi, které jsme si sami ušili a vyrobili – z látky, kůže, hlíny a dřeva a vezmeme s sebou jen pár věcí z civilizace – pilu, sekeru, nějaké nádoby. Je úžasné, přijít na to, že vlastně většinu věcí – například oblečení, obutí, lžiči, misku, soupravu třecích dřev na rozdělávání ohně jsem schopen vyrobit si sám. Je to příjemné používat občas jen tyto věci, chodit bos a polonahý a cítit, jak se svaly a kosti znovu zpevňují po pravidelné dřině v táboře. Bratřit se s ohněm,

vzduchem, vodou, sluncem a víc než kdy jindy vnímat květiny, stromy, zvěř, ptáky, protože mě od nich nic neodděluje.

Lidé jsou v těch chvílích také jiní. Mají velké oči, vyzařují sílu a teplo a pouto. Pouto, které uklidňuje duši a dává jistotu. Jsem zde s nimi a oni se mnou, já pro ně a oni pro mne.

...do ticha noci zapípal v lese nějaký pták a kdosi vedle v týpí promluvil ze sna. Potok si tiše šeptá a plachta týpí se trochu nadouvá se závanem teplého vzduchu, který se sem dostal bůhví odkud.

V té chvíli to znovu cítím. Jako záblesk světla ke mně přichází vědomí čehosi vyššího. Občas se mi to stává – ve dne v opuštěných horách, v noci v potměných lesích... jako bych slyšel Hlasy, a teď v tuto noční osamělou hodinu znovu.

Mír noci mě znovu pohroužil do hlubin spánku.

Myslím, že když Ernest Thompson Seton – Černý vlk – kopal svou studnu, abychom z ní my mohli pít, měl na mysli právě toto:

Zavést nás do přírody a jen s nejnepříjemnějšími věcmi vyrobenými vlastními rukama nás přivést do styku s ohněm, vodou, zemí, vzduchem, protože věděl, že takové prožitky v nás znovu vyvolají hluboko zakořeněné vzpomínky na tisíciletí, která jsme prožili společně se zvířaty, ptáky, květinami, stromy a ostatními živými bytostmi, a my si znovu vzpomeneme, kdo jsme a kam patříme, kde máme své kořeny. Věděl, že v nás takto znovu zažehne povědomí o přítomnosti ducha, aniž bychom museli projít cílenou teologickou výchovou.

Toto je nejvnitřnější podstatou woodcraftu a k tomuto poznání vede dlouhá cesta. Začíná v dětském věku a pokračuje hrou přes jinošský či dívčí věk až do dospělosti. Hrou na indiány, která je v dětství neuvědomělá, instinktivní, více zaměřená na čisté vnějškové věci – na krásu indiánských vzorů, romantiku, indiánská jména a používaná slova, dobrodružné hry, orlí pera ve vlasech a rolničky na třásních.

Tato hra postupně a s přibývajícím věkem dostává svůj vnitřní smysl a mysl se obrací od vnějškových věcí více do hloubky, k duchovním věcem a kruh se uzavírá. V takto vytvořeném celku je potom vše – krása vnějškových věcí, romantika, neblednoucí svěžest vzpomínek i hloubka duchovního prožitku.

Myslím, že takovou výchovu měl Ernest Thompson Seton na mysli, když začal psát o woodcraftu.

Naše civilizace je stále složitější a vyumělkovanější. Čím dále tento proces pokračuje, tím více se jako celek vzdalujeme od svých kořenů. Za dnešní vymoženosti civilizace, které nepochybně v mnohém usnadnily člověku život, jsme ovšem zaplatili příliš vysokou cenu: v průběhu této cesty jsme ztratili svůj pocit sounáležitosti s přírodou. Jsme opravdu dnes tak mocní a jedineční, abychom svůj osud nemuseli spojovat s přírodou a jejím osudem?

Život lidí před několika sty lety byl nesrovnatelně těžší, ale lidé jako celek neohrožovali samu podstatu své existence, protože si byli vědomi své sounáležitosti s přírodou. Jak žalostně málo lidí si dnes uvědomuje svoji svázanost s přírodou, která je jakoby vytlačena za hranice stále

se rozrůstajících velkoměst, do nichž se stěhuje stále víc a víc lidí z venkova. Jak žalostně mnoho lidí degradovalo svůj synovský vztah k Matce Zemi na občasný nedělní výlet nebo piknik po nejmodernějším způsobu – autem. Jak žalostně mnoho lidí nezná ani nejběžnější ptáky, stromy, zvířata, květiny, protože je prostě nevidí a vlastně už ani nevnímají.

Naše technické vymoženosti nám sice nepochybně slouží, ale také nás zotročují. Naše mysl je natolik upřena k naší jedinečné schopnosti stále a stále zdokonalovat naše vynálezy, že jsme se náhle ocitli v zajetí bludu, že si už vystačíme bez přírody, protože technika je to, co v příštích desetiletích vyřeší všechny naše problémy. Příroda bude jen něčím, za čím, je-li libo, je

možné dojet autem, ale co je jinak za hranicemi našeho lidského světa.

Tento stále se prohlubující myšlenkový proces, který ještě žádná vláda na světě svému národu nepřiznala, je příčinou globální krize, která se stále větší razancí zasahuje všechny oblasti našeho života.

Jsme dnes příliš připoutáni ke svým představám, že jsme dokonce ochotni přehlížet možné důsledky svého počínání, důsledky globální ekologické krize, která se prohlubuje se stále zvyšující rychlostí.

Ze ztráty spojení s přírodou plynou pocity, které zasahují stále větší a větší počet lidí – pocit ztráty víry v budoucnost, neklid ducha,

pocit nezakotvenosti v prostoru, ztráta smyslu života...

Snažíme se tyto pocity přehloušit novými silnějšími dojmy ze své jedinečnosti, ale neutečeme před nimi. Je to bludný kruh a jsme často bezradností paralyzováni.

Jediná spásná cesta je jen cesta zpět. Zpátky ke kořenům. Ovšem, že to neznamená vrátit se na stromy a zahodit vše, co jsme doposud vynalezli a vybudovali, ale obnovit svůj vztah k přírodě a k Matce Zemi a z něj odvíjet razantní změny v životním stylu, máme-li zastavit globální krizi.

Protože woodcraft vede lidi do přírody a jednoduchým principem je přivádí k poznání pravdy,

kým jsou a kam náleží, je alternativou k dnešnímu většinovému myšlení.

Woodcraft, tím že působí na lidi cestou „účelného primitivismu“ při táboření v přírodě po vzoru indiánů, pravěkých lidí a jiných přírodních národů, není únikem z reality života, ale naopak k poznání pravé reality dnešního života vede. Cílem tedy není vychovávat z lidí indiány, primitivní lovce a podobně, to je jen prostředek k dosažení zmíněného cíle.

Woodcraft se tak nejen připojuje k nejprogresivnějším zeleným hnutím ve světě, ale ve své podstatě jím je.

*Martin Kupka – Logan
foto: Tomáš Koubek – Okeya*

Ze starých Bizoních větrů

Je tomu dvacet let, co byla znovuobnovena Liga lesní moudrosti, blíží se dvacátý výroční sněm. Jak vypadal ten první? Přečtěme si, co se psalo ve druhém čísle woodcrafterského časopisu Bizoní vítr, který začal vycházet v roce 1990.

Bobří jezero

Dne 2. června 1990.

Ustavující sněm LLM

Březnový seminář o životě a díle E. T. Setona a Bizoní vítr s pozvánkou na ustavující sněm LLM přivedly nás, 120 stoupců woodcraftu, zástupců 21 kmenů i osamělých stráží, na Vysočinu k Bobřímu jezeru u Skleného nad Oslavou.

Sjížděli jsme se od pátku z Čech, Moravy, Slezska a Slovenska, muži i ženy, mladší i starší. Pozdravili se staří členové Ligy z Prahy (Hukwim, Hudžin a Had), Brna (Haryk a Bobr), Olomouce (Norek) a Frymburka (Malý Jestřáb). Staří známí a mnoho nových, převážně mladších. „Hau kola!“ Na tábořišti postavili 11 týpí, sněmoviště, vztyčili totem a totemovou desku.

Tábor žije přípravami na sněm, zpěvem, bubnováním, tancem a hrami pod vedením členů kmeny Bílý Wampum a Mawadani v malebných krojích. Ve wigwamech zaplály ohně.

Seznamovali jsme se, debatovali a potom v programových sekcích, stále za účasti asi 80 zájemců, jednali. Byly schváleny stanovy Ligy lesní moudrosti podle předloženého návrhu

s tím, že definitivní úpravy některých textací, které se na zkoušku zavádějí, budou provedeny na příštím sněmu. Byl projednán a dopracován vnitřní organizační řád „Kmenové zřízení“. Vedoucí sekcí „Práce s mládeží“, „Táboření“ a „Poradní sbor“ si budou dále sami organizovat program svých sekcí.

Hlasovací právo na sněmu bylo dohodnuto následovně: pro každý zastoupený kmen 2 hlasy, za každých 10 osamělých strážů 1 hlas.

Přes den praží slunce. Neúprosně utíká čas. Začíná se stmívat, zatahuje se a začíná pršet. Bylo 22 hodin, když jsme se na volání hlasatele shromáždili na sněmovišti.

Mahpiya rozdělává oheň třením dřev, aby pak Jačko, Hudžin, Haryk a Wenona zažehli pochodněmi světla krásy, pravdy, síly a lásky a Logan ústřední oheň Velkého Ducha. Biminiji přednáší zákon.

Wanblitanka, který vede sněm, vítá v úvodní řeči dešť jako poselství dobré budoucnosti, vždyť i pro indiány byl dešť dobrodiním. Následuje promluva Logana, kandidáta na funkci náčelníka, poté zástupci sekcí oznamují výsledky jednání.

Hudžin vzpomíná na všechny, kteří se dnešního dne nedožili, zejména na M. Seiferta, V. Valoviče, M. Vavrdu. Na jejich počest zpívá Tazi lakotskou píseň mrtvých. Tak sugestivně, že v tu chvíli snad není mezi námi nikdo, komu by nemrazilo v zádech. Hudžin též tlumočí pozdravy těch, kteří se na sněm nemohli dostavit.

Hukwim, nejstarší z účastníků, kdysi místonáčelník Ligy česko-

slovenských woodcrafterů, zrušené před 40 léty, slavnostně vyhláší obnovu činnosti organizace v Lize lesní moudrosti. Na totemový kůl je zavěšena vlajka woodcrafterské ligy. Wanblitanka stvrzuje tuto historickou chvíli posvátným lakotským obřadem dýmky, obětuje kouř do čtyř světových stran, k zemi a obloze... a pak se všichni přidávají zpěvem nejslavnější woodcrafterské písně – modlitbou bojovníků kmene Omaha.

Probíhají volby náčelnictva LLM. Převážnou většinou oprávněných hlasů byli jednotliví členové náčelnictva zvoleni. Následují závěrečné krátké promluvy,

zvláště poděkování, že všichni na sněmu odolali „živlům“. Ještě jednou se bereme za ruce a z obrovského kruhu se do noci nesou slova díky a proseb „Wa-kon-da dhe-dhu Wa-pa dhin a-ton-he...“

Přestává pršet, končí sněm, všichni se tiše rozcházejí do týpí a lesních přístřešků, ale oheň stále plápolá. Je půlnoc, za pár hodin začne nový den, první den obnovené Ligy. Lidé se začnou rozjíždět do všech směrů, aby světlo sněmovního ohně, který uchovávají ve svých srdcích, šířili dál a dál...

Jiří Novák – Hukwim

Obnovení Ligy aneb co tomu předcházelo

Kde začít, mám-li zde podat nástin okolností vedoucích k dnešnímu obnovení Ligy lesní moudrosti! Kontinuita nebyla nikdy zcela přerušena, ale pokud nechci popisovat celé dějiny lesní moudrosti u nás, je nutné začít někde uprostřed. Nejlépe snad počátkem 70. let, kdy sice tvrdý nástup normalizace maloval budoucnost v černých barvách, ale podařila se nadmíru významná věc – totiž vydání Svítku březové kúry a Knihy lesní moudrosti, v jednom svazku a překladu a úpravě Miloše Zapletala. Na základě této knihy vzniklo v následujících 20 letech v Čechách, na Moravě i na Slovensku (dnes už těžko zjištělné) množství kmenů lesní moudrosti, a i když část z nich opět zanikla, jeví se toto hnutí jako podstatné pro zachování kontinuity woodcraftu u nás.

Koncem 70. let se opět scházejí členové Ligy čs. woodcrafterů a od té doby každým rokem pořádají organizovaná setkání a letní rodinné tábory. Postupně kolem sebe shromažďují mladé vyznavače lesní moudrosti, na

kteří se podařilo nalézt kontakt. V 80. letech se obnovuje tradice Kiwendothy – memoriálu E. T. Setona pro dětské woodcrafterské kmeny. V druhé polovině 80. let se zvláště mezi mladšími členy objevují snahy dát tomuto společenství jasný ideový základ. Opět se navazují kontakty se zahraničím, zvláště se Setonovou knihovnou a muzeem v USA a připravuje se založení Ligy. Na jaře 1989 se na sněmu poprvé scházejí zástupci více kmenů a stráží, aby zmíněnému záměru dali konkrétní podobu. Udělují se tituly a Sagamorům jsou předávány ligové odznaky, věnované bývalými činovníky Ligy čs. woodcrafterů.

Události z listopadu 1989 umožňují, aby se v těchto snahách postupovalo nadále zcela otevřeně. Začátkem prosince je z pověření kmenů Bílý Wampum, Lenapa a Čej-Ka-Leška a několika stráží woodcraftu založen přípravný výbor LLM ve složení M. Kupka – Logan, D. Hoffman – Wanblitanka a F. Kožíšek – Biminiji. Výzvou v novinách (Svobodné slovo 7. 12. 1989, Lidová demokracie 13. 12. 1989) se podaří nalézt kontakt na nové kmeny,

oddíly a jednotlivce. V lednu 1990 je přípravný výbor rozšířen o zástupce bývalé Ligy čs. woodcrafterů Z. Laitu – Hudžina a L. Laitovcu a začíná systematicky pracovat.

Je rozhodnuto, aby první společnou akcí Ligy lesní moudrosti byl seminář ku počtě 130. výročí narození E. T. Setona, který se za pomoci několika dalších přátel připravuje na 17. březen 1990. Dokončuje se překlad posledního Setonova vydání Knihy orlích per, která se má stát důležitým jednotícím prvkem.

Po semináři byli k práci přípravného výboru přizváni další bývalí členové Ligy čs. w. (mimo jiné bývalý místonárodní ing. J. Novák – Hukwim), aby pomohli s tvorbou stanov. Přípravný výbor byl dále rozšířen o Petra Vilhelma – Willyho a Ladislava Vodáka – Letícího Sokola, kteří po technické a organizační stránce zajišťují náš nový časopis, jehož první číslo se připravuje, a Julia Moravce – Wabašu za budoucí výbor pro počty – radu orlích per.

*František Kožíšek – Biminiji
foto: z 1. kroniky znovuobnovené
Ligy lesní moudrosti*

Maňásci k pomazlení i ke hraní...

Máte rádi divadlo, loutky nebo maňásky? Já teda moc. Vždy, když maňáskové divadlo vidím, tak se mi chce si také zahrát. Ale jak mít tak dokonalé maňásky jako mají herci? Na to je jednoduchá odpověď. Pokuste se je vyrobit tak, jako já. Není to vůbec složité. Potřebujete na to staré ponožky, které už nemíníte používat, fixy, tempery nebo barvy na textil, kusy látek, nůžky, jehlu, nit a vatu.

A takhle se to dělá

1. Vezměte si do ruky jednu ze starých ponožek a její špičku naplňte vatou. Pokud nemáte vatu, můžete použít kousky starých látek. Podle toho, jak velkou chcete mít hlavičku loutky, tolik vaty do ponožky dejte. Ustříhnete si kus látky v barvě obličeje, jakou bude mít maňásek. Látkou pokryjte celou hlavu maňáska. Potom obvažte nit pod hlavičkou tak, aby výplň nevypadla a hlava držela správný tvar.

2. Nyní přijde řada na tělo ze zbytku viditelné ponožky. Látku na oděv jí dejte takovou, aby se hodila k vaší postavice. Např. princezna bude mít modré šaty. Takže vezměte modrou látku a přišijte ji ke spodu hlavičky. Potom na tento základní „oděv“ můžete dávat další vrstvy. Třeba volánky, závoje, nebo co vás napadne. Základní vrstvu vystříhnete tak, aby zakryla celou ponožku. Pokud máte hotový oděv, dokončete hlavu.

3. Vlasy jsou ozdobou každé ženy. Z kusu látky vystříhnete obdélník v poměru k velikosti hlavy postavice. Přišijte látku rovnoměrně na několika bodech hlavy a rozstříhejte ji po stranách na proužky – a vlasy jsou hotové. Fixem nebo temperami namalujte maňáskovi obličej. Hotového maňáska můžete dozdobit například pomocí korálků.

Pokud byste chtěli místo princezny třeba koně, tak vám skvěle

stará ponožka poslouží. Vsuňte do ní ruku. Palec nechte na patě ponožky. To bude pusa. Jako oči přišijte dva knoflíky. Nozdry můžete nakreslit fixem. Ouška přišijte z kusu látky. Uzdu můžete udělat z provázku. A jako hřívou přišijte proužky látky. To je celé.

Kačka Divousova

Hra z kmene

Ťapáč

Zlatokopové

Prostředí: okolí řeky, tábor

Počet hráčů: 10 a více

Počet organizátorů: 9 a víc podle počtu hráčů

Věk hráčů: od pidižvíků po běhání schopné

Zaměření hry: běhací

Náročnost přípravy: střední

Zlatokopové jsou krásnou hrou výborně se hodící do horkého táborového dne, kdy se můžou děti zchladit v řece a zamlsat si. Hráči se ocitají, jak již hra může napovědět, v době vypuknutí Zlaté horečky, a to přímo u řeky Yukon, která je plná zlata čekajícího na dychtivé zlatokopy a zlatokopy.

Příprava hry musí začít tak den předem, protože je třeba nabarvit kameny žlutou barvou (nesmyvatelnou) jako zlato a nechat je pořádně zaschnout. Potom nakoupit dobroty nebo věcné předměty do kantýny a připravit si převleky, herní peníze a rekvizity (my většinou něco spíchne přímo na táboře) a nakreslit portréty banditů. Hra samotná se skládá ze dvou částí. V první hráči sbírají zlato z vymezeného prostoru řeky Yukon (řeka v okolí tábora, dobře dostupná z břehu nejlépe po celé délce, asi 500 m). Začátek a konec zlatokopeckého úseku řeky je označen nápisem Yukon (ještě je nutné označit území, kde se hraje, záleží na terénu). V tomto vymezeném prostoru rozházíme do řeky zlato, velké kousky můžeme klidně záludně schovat pod kořeny a podobně.

Ve druhé části se draží portréty banditů za peníze, co děti neutratily v kantýně za dobroty. O dražbě je nutné říct dětem před začátkem první části, aby si mohly na portréty zločinců nechat peníze. S portréty banditů si můžete vyhrát - jako nakreslit tam jizvy, které pak nakreslíte i danému organizátorovi, a podobně, prostě podle vaší fantazie.

Organizátoři se musejí dohodnout, kdo bude bandita (6 a více), šerif (1), kantýnská (1), bankéř (1).

Banditi mají vyvěšené své portréty s odměnou za dopadení v bance (např. kuchyni) a během hry se snaží hráče chytit. Když některého hráče chytí, mohou mu vzít peníze a zlato, co má u sebe, ale pozor – hráč jim nemusí odevzdat automaticky vše, co má u sebe. Je jen na banditovi, jak moc hráče prohledá a co všechno objeví, pokud něco nenajde, tak si to může klidně hráč nechat a jít dál. Naopak hráči, pokud utvoří trojici, mohou některého z banditů chytit a odvést ho k šerifovi, kde ho identifikují s pomocí portrétu a šerif jim vydá peníze, které si rozdělí mezi sebe. Šerif potom odvede banditu do vězení (týpí) a tam ho uvězní. Bandita vždy tak po 10 minutách uteče (většinou se tam banditi zdrží, protože si tam můžou odpočinout a napít se a věřte, že je to po hodině běhání třeba).

Děti nalovené zlato donesou za bankéřem, který ho zváží a vydá jim za něj peníze, které si můžou buď vzít v hotovosti a něco si rovnou koupit

od kantýnské a schovat si to na své tajné místo, nebo uložit u bankéře na účet. Výhodou uložení na účet je, že hráč neriskuje krádež při přepadení bandity a zároveň může svoje peníze zúročit. Ale pozor! Banditi jednou až dvakrát za hru můžou vykrást banku (roztrhají papír s výpisem účtů hráčů) a tím hráči všechny svoje uložené peníze ztrácejí. Zároveň tímhle vykradením banditi seberou i nashromážděné zlato a rozhází ho znovu do řeky. Při vykradení šerif může zapískáním na píšťalku upozornit hráče na blížící se bandity a ti jejich pochytním můžou vykradení zabránit.

Druhou částí hry (asi po 2–3 hodinách) je dražení portrétů banditů. První fáze hry se ukončí a všichni se sejdou v bance (kuchyni), kde bankéř vyhlásí počáteční ceny jednotlivých portrétů. Ačkoliv to může znít nezajímavě, věřte, že děti se o ně vždycky perou.

Bližší popis postav

Šerif – píská na píšťalku, když se blíží banditi, uvěznuje bandity, jinak chodí jen tak kolem banky a může pomáhat kantýnské nebo bankéři.

Banditi – pohybují se kolem vymezeného prostoru řeky a okolí a chytají hráče a berou jim zlato a peníze. Ne sladkosti a věci z kantýny, ty se brát nesmí.

Kantýnská – prodává v kantýně za určené ceny. Během hry může podle poptávky měnit cenu.

Bankéř – váží zlato, které mu hráči donesou, a dá vá jim za něj peníze. Cena zlata se může během hry měnit v závislosti na jeho uvážení, ale ne příliš často. Zapisuje peníze na účty. Draží portréty banditů v druhé části hry.

*Jakub Loula – Tříška
Foto: archiv kmene Āapáč*

Více her naleznete v databázi her na www.woodcraft.cz.

Soutěž pro děti

Máte rádi soutěžení? Já tedy ano.

A máme tu druhé kolo soutěže o zajímavé ceny, která je určena pro děti do 13 let.

V každém čísle bude uveřejněno téma a nějaký úkol pro vás. Například: nakresli zvíře v pohybu. Vy ho doma nakreslíte a zašlete mi originální či naskenovaný obrázek nebo alespoň slušnou fotografii, to už nechám na vás. Na zadní stranu obrázku nebo do e-mailu připište jméno, přezdívku, věk a z jakého kmene autor pochází (nejste-li členem žádného kmene, tak uveďte město či obec, kde žijete). My pak vyberme několik favoritů, kteří dostanou bod. Kdo bude mít nejvíce bodů, ten pak dostane odměnu. V každém čísle uveřejníme pár výtvorů a tabulku s body. Výtvoř oceněných z minulého kola naleznete na poslední straně.

Protože se blíží výročí E. T. Setona – Černého vlka, bude Vaším třetím úkolem ztvárnit jeho osobnost.

Své kresby můžete zasílat do **25. června** na adresu: Petra Šulcová, Litevská 2598, 272 01 Kladno nebo na e-mail Hawiapa@seznam.cz.

Přeji mnoho štěstí při tvorbě.

Petra Šulcová – Hawiapa

IKTÓMI V DUTÉM STROMĚ

PO CHVÍLI ŠLI KOLEM DVĚ ŽENY. IKTÓMI VYČÍTIL ŠANCI NA ZÁCHRANU

V MINULÉM DĚLE
JSEM SE VYSMÍVAL
JE STRÁBOVI A TEN
MĚ SHODIL DO
TOHOTO DUTÉHO
STROMU

ÍHÓ, ÍHÓ JA' TLUSTÝ MÝVAL TU
SEDÍM V DUTÉM STROMĚ

SLYŠÍŠ TO?
JAKO BY
NÁS NĚKDO
VOLAL

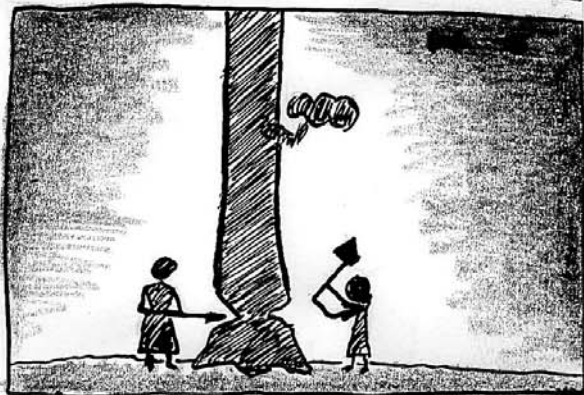
JA' TLUSTÝ MÝ...

MÝVALÍ SÁDLO
JE DOBRÉ NA
VYDĚLÁVÁNÍ KŮŽE

PORAZÍME
STROM
A MÝVAL BUDE
NÁŠ

STE JNĚ VÁM UTEČU,
ALE STROM POKÁČET
MŮŽETE...

JA' TLUSTÝ...
MOJE SÁDLO...
KDYŽ POKÁČÍTE...

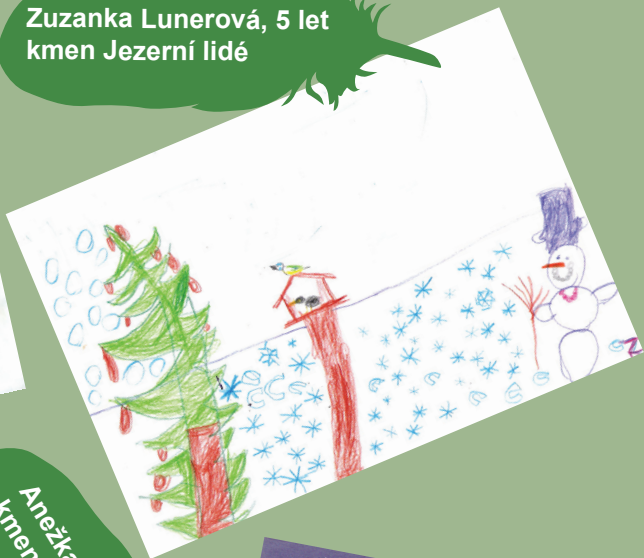
Obrázky ze soutěže z minulého čísla

Zuzanka Lunerová, 5 let
kmen Jezerní lidé

František Čech, 4 roky
Velká rodina
Indiánský sněhulák

Anežka Vrbenská, 5 let
kmen Tussilago

Kuba Lehký, 9 let
kmen Okwaho

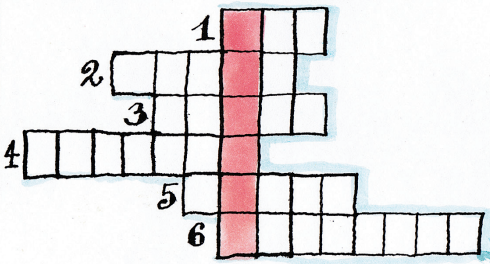
Tom Luner, 7 let
kmen Jezerní lidé

Jméno	Body
Tereza Kristková, kmen Jezerní lidé	1
Ondřej Kupka, stráž, Velká rodina	1
Saša Hlaváčová, kmen Tussilago	1
Bára Hlaváčová, kmen tussilago	1
František Čech, Velká rodina	1
Anežka Vrbenská, kmen Tussilago	1
Kuba Lehký, kmen Okwaho	1
Tom Luner, kmen Jezerní lidé	1
Zuzanka Lunerová, kmen Jezerní lidé	1

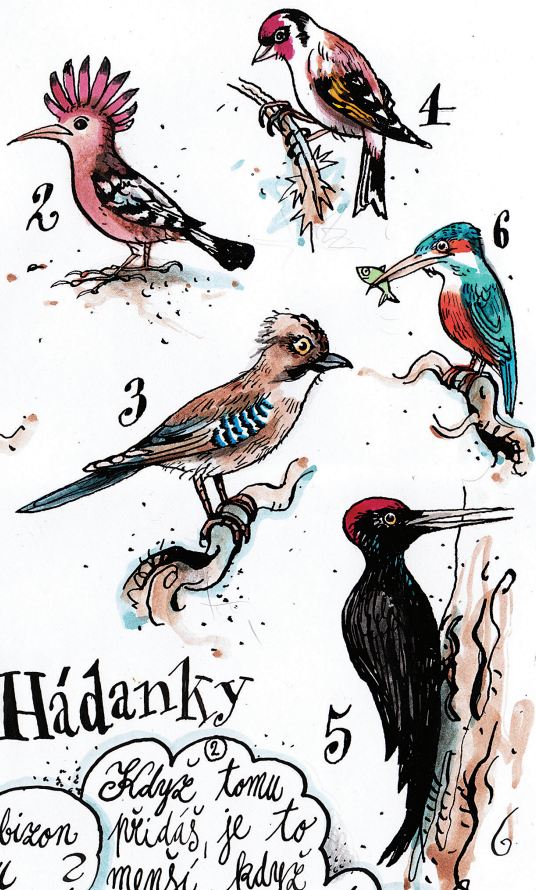
aneb Hlava není jen na čelenku

1. Dopln správné názvy ptáků a v tajence ti vyjde obyvatel leša, v jehož existenci mnozí nevěří.

2. Tatiček Rychlé vrecky si dělá nové šipy. Do každé š určít nejdelší a nejkratší z nich?

3. Hádanky

1. Co má bizon vpředu?

2. Když tomu přidáš, je to menší, když tomu ubereš, je to větší! Co to je?

3. Na jabloni rostlo deset hrušek. Devět jsi otehal. Kolik jich tam zbylo?

4. Když tomu přidáš, je to menší, když tomu ubereš, je to větší! Co to je?

5. Když tomu přidáš, je to menší, když tomu ubereš, je to větší! Co to je?

6. Když tomu přidáš, je to menší, když tomu ubereš, je to větší! Co to je?

V řešení:

1. Hádanka HEJKAL 2. nejdelší je šip č. 3, nejkratší je šip č. 5. 3. Hádanka první: PÍSMENO "B". Hádanka druhá: JAMA. Hádanka třetí: ZÁDNA, NA PABLON HRUSKY NEROSTOU